FLUTURII ALBAŞTRI

PAVEL VEJINOV

1

Visa în clipa aceea cerul verde cu nori delicaţi şi curaţi, ce lunecau deasupra cîmpiei nesfîrşite. Visa stîncile cafenii în mijlocul cărora scînteia, aidoma unui ochi albastru, micul lac de munte. Visa, acoperişurile roşii, înconjurate de ramurile întunecate ale pinilor. Simţea, adînc în suflet, mirosul dulce de răşină.

— E timpul să te scoli Alec...

— Da, mamă, şopti el şi simţi cum ceva timid şi duios îi dezmiardă, cu mîna parca, inima.

— E timpul, Alec.

Plutea acum, asemenea unui norişor, deasupra stepei şi privea spinările pestriţe ale antilopelor, care lunecau prin mijlocul unei ierbi arhaice. Ochii i se deschiseră brusc şi zări aplecată deasupra sa faţa metalica a lui Dirac

— Am ajuns? întrebă el cu glas înăbuşit.

— Da, Alec, răspunse calm robotul. E timpul să te trezeşti.

Omul oftă abia auzit şi se uită în jur. Revenirea la viaţă se derulase acut şi intempestiv. De-abia acum realiză că se afla în camera de reanimare de pe Neptun, la şaisprezece ani-lumină de Pămînt pe care tocmai îl visase. În toate aceste zile însă – oriunde s-ar fi aflat firul acela de praf, pierdut în haos – el îl purtase, cu o tărie extraordinara, în fiecare fibră.

— V-aţi amintit de mama dumneavoastră, Alec, spuse robotul. Nu ştiam ca aţi avut o mamă.

Omul simţi că inima îi bate mai repede. Ciudata creatura a lui Bagrationov cu masca „Gînditorului” lui Rodin vorbea cea mai crudă dintre toate limbile – limba exactă, fără greşeli a maşinii. Gîndul acesta era, într-adevăr, îngrozitor. Da, avusese... cîndva!... Cei şaisprezece ani, pe care nava cosmică îi lungise implacabil, îi înmormîntaseră de mult pe cei mai dragi oameni lăsaţi pe Pămînt.

— Da am avut, şopti el

— De ce n-a venit la cosmodrom să vă conducă?

— Inima ei n-ar fi rezistat la asta, Dirac, zise aspru Alec. Ea avea o

inimă slabă şi obişnuită de mamă.

— Da, înţeleg, spuse robotul

Nu înţelesese; nimeni, nicicînd nu va putea.

— Şi totuşi, v-a condus atîta lume spuse el. Erau, oare, lipsiţi cu toţii de inimă?

Deodata, de parcă sala de reanimare i-ar fi dispărut din cîmpul vizual, omul se revăzu sub cupola de cristal a observatorului, foarte aproape de ochii ei tandri şi miopi.

— Eşti sigur ca trebuie, Alec?

— Da, trebuie, scumpa mea, spusese el. Trebuie, într-adevăr.

— Bietul meu copil! spusese ea cu faţa udă de lacrimi. Sărmanul meu nefericit!

Soarele strălucea pe cerul limpede; adia un vînticel cald. O iarbă firavă de primăvară creştea printre plăcile de beton ale cosmodromului. Cînd se căţără pe scările înguste ale cosmonavei, sute de aparate fotografice îi înregistrară pînă şi cea mai mică mişcare. Nu se întoarse. Nu avea puterea să privească înapoi, s-o revadă pe aceea de la care îşi luase adio pentru totdeauna. Luni de zile după aceasta nu avusese puterea să privească spre steluţa tandră şi tristă ce-şi trimitea luminiţa palida în infinit. Nu. Nu avusese puterea. Nu avusese de unde să o ia...

— Ţi-e rău Alec? întrebă robotul.

Omul tresari

— Nu nimic... Fii liniştit, Dirac. Mă simt absolut normal. Ce-i cu Kazimir?

— Acum este în biocameră.

— Vreau să-l văd, spuse Alec.

Robotul apăsă unul dintre butoanele aflate pe micul pupitru. Dezbrăcat pe jumătate, Kazimir se găsea întins sub reflectorul strălucitor, inspirînd, nemişcat şi palid, refăcîndu-şi energia pierdută. Prin bioconductorii subţiri, care îi înfăşurau pieptul puternic în legături dese, pulsa plasma. Era neîndoielnic că Dirac făcuse tot ceea ce trebuia şi, totuşi, Alec simţea în suflet o teamă nelămurită. Profilul său clasic, oarecum, sever, părea acum complet lipsit de viaţă; ochii îi erau cufundaţi în orbite ca la un cadavru. De fapt, anabioza fusese tot un fel de moarte, chiar dacă închisă între anumite limite, prestabilite.

— În ce stare se află? întrebă el neliniştit.

— Totul este în regulă... Îl voi trezi peste două ore...

— Da, bine, murmură omul.

— Acum am să-ţi aduc de mîncare... Şi să nu faci prostii, te rog, încearcă să o înghiţi...

— Fii pe pace, spuse Alec şi zîmbi chinuit, ce părere ai, m-aş putea ridica?

— Nu, ar fi mai neplăcut decît în alte dăţi.

— Atunci, să încercăm...

— Nu, e încă prea devreme...

— Vreau, Dirac ...Te rog, dă-mi mîna...

Robotul tăcu nehotărît. Dorinţele oamenilor erau pentru el lege, în afara de cazul în care i-ar fi expus unui pericol serios. Acum însă era evident că nu poate fi vorba de aşa ceva.

— Bine, spuse el, dar numai un pic...

Şi îi întinse mîna sa rece îmbrăcată într-o mănuşă moale. Alec se ridică încet şi de îndată simţi că i se face rău.

— Da, e într-adevăr prea devreme spuse el cu un glas lipsit de putere. Du-te, Dirac, adu-mi să mănînc... Poate că asta va drege lucrurile...

Dirac îl privi cu lentilele sale netede şi scînteietoare, ce îi ţineau loc de ochi şi ieşi fără zgomot.

Ceasornicul, ovalul, bătrînul şi caraghiosul ceasornic ticăia neobosit deasupra capului său. Timpul îi jucase cîteva feste, însă el îşi numărase orele sale mincinoase cu aceeaşi pedanterie şi siguranţă. Doar Dirac, dintr-un anume punct de vedere personal, îi arătase o atenţie mai serioasă. Oamenii însă nu se mai uitau la el. Nici Alec nu îl mai privea. El observă, cu respiraţia tăiată, enorma stea strălucitoare, spre care zburaseră ani la rînd prin spaţiul infinit. Era vizibilă cu ochiul liber şi Hela, mica stea albastră, rece şi indiferentă. Simţea acum faţă de ea o duşmănie ciudată, amestecată cu o suferinţă calmă şi amară, ce îi umpluse inima de ani şi ani. Orice s-ar fi aflat acolo, el nu mai putea fi acelaşi, va fi mereu străin, îndepărtat şi neînţeles. Oricît de reale ar fi acolo necunoscutele fiinţe, ele n-au să-l simtă şi n-au să-l înţeleagă niciodată. Se afla la un pas de atingerea ţelului şi se temea fie şi să se gîndească la el.

Brusc, ecranul se lumină şi înaintea sa apăru Kazimir cu ochii zîmbindu-i pe faţa palidă.

— Salut, Kazimir, spuse Alec cu blîndeţe. Cum te simţi?

— Perfect! răspunse Kazimir cu glasul slab. Perfect, bătrîne. Dar tu?

— Ca Winetou, căpetenia indiană! surîse Alec. Ştii că te-ai schimbat?... Şi, mai presus de orice, ai mai întinerit!...

— Şi tu la fel, pe cuvînt... Ai văzut-o pe Hela?

— Da. O steluţă oarecare şi neînsemnată, spuse Alec.

— Se pare că nu merita să batem atîta drum din pricina ei, fiule. Pe cinstea mea, n-aş fi mişcat nici degetul mic de dragul ei...

— Da, ştiu ce gîndeşti, surîse amar Alec. Nu ai totuşi impresia că un lucru care trebuie să se dovedească pe sine nu poate fi ceva adevărat?... sensul lucrurilor este în ele însele, Kazimir...

Pilotul nu răspunse pe dată. Avusese şi el ceasuri amare şi îngrozitoare însă, pe-atunci, acest savant mărunţel, cu ochi şi figură de poet, izbutise să-l consoleze cu mult mai mult succes.

— Nu te gîndi la asta, replică el. Am pornit şi vom ajunge. Şi, de cum vom ajunge, o să avem un scop şi mai frumos: să ne întoarcem...

— Aşa este, spuse Alec şi zîmbi imperceptibil.

— S-a întîmplat ceva în timpul cît am dormit?

— Nu, nimic deosebit, banalele şi obişnuitele istorii: asteroizi, zborul cu viteza luminii... Însă bătrîna carapace s-a purtat impecabil...

— Cu ajutorul lui Dirac, natural, spuse Kazimir Nu ţi se pare că universul asta este diabolic de uniform?...

— Asta pentru că încă n-am întîlnit nici o fiinţă vie, fiule...

Pilotul ridică din umeri.

— Cine ştie, mormăi el. Drept să-ţi spun, n-am să mă mir cîtuşi de puţin dacă pe Hela ne va întîmpina însuşi Bagrationov...

Uşa se deschise fara zgomot şi Dirac intră în camera lui Alec. Prima sa grijă fu aceea de a privi spre tava pe care adusese mîncarea.

— Da. Bine! aprobă el, clătinîndu-şi capul. Ţi-e foame, Kazimir?

— Teribil, spuse pilotul, dar nu de bucătăria ta, prietene...

— De ce a mea?... Ai uitat că meniul vostru este alcătuit de către trei institute?...

— Să le ia dracul! zise pilotul sincer indignat.

— Nu-ţi mai aminteşti ce declaraţii ai făcut presei pe tema asta? îl întrebă Dirac nemilos.

— Mă voi afurisi veşnic pentru treaba asta...

— Ai un jargon îngrozitor, prietene. Acesta nu este un limbaj demn de nişte călători cosmici...

— Ai dreptate!... Şi tocmai de aceea poţi şi tu să te duci dracului liniştit...

Dirac luă tava

— Vreţi să vă pun vreun film?

— Nu, mulţumesc, am dormit şi aşa foarte bine.

— Tu, Alec?

— Aş privi ceva, spuse şovăitor Alec.

— Ce anume?

— Eu ştiu, alege şi tu ceva de arhivă, spuse Alec. Ceva cu indieni sau cu fantome...

— Bravo, interveni Kazimir. Fantome aş privi şi eu. Mă sîcîie de moarte plictiseala asta cosmică...

Uşa se închise fără zgomot.

2

Racheta se desprinse lin de nava cosmică, tot aşa de uşor şi tăcut cum se desparte un pui de cangur de punga binecuvîntată a maică-si. Rămas în faţa pupitrului de comandă. Kazimir văzu pentru cîteva clipe dîra fină, roşie, apoi racheta dispăru rapid şi se stinse ca o ţigară azvîrlită în beznă. Pentru o clipă se simţi cuprins de groaza singurătăţii; un spasm dureros îi încleştă gîtlejul. Încotro au plecat, de ce i-a lăsat? Ce se va face singur în pustietatea fără sfîrşit. Dacă li se va întîmpla ceva?

Sub el, statornic albastră şi tainică, plutea Hela, doar cu puţin mai mare decît Luna pămînteană. Suprafaţa sa netedă, mai închisă la culoare în jurul ecuatorului, albastru-transparent în jurul polilor, abia se distingea sub perdeaua subţire a norilor. Puternicul telescop al navei o cercetase cu atenţie timp de trei zile, înainte de a alege locul de aplanetizare. Planeta de sub ei nu avea continente. Uscatul încingea cu un brîu larg întreaga parte centrală. Nu erau nici munţi, nici mări interioare. Nu erau nici insule pe cele două oceane liniştite, fantomatice, care înconjurau polii. Întreg uscatul era acoperit de păduri nesfîrşite, ici-colo întretăiate de ochiurile albastre ale lacurilor. Dacă, într-adevăr, existau oarecare forme de viaţă raţională, gîndi Kazimir, era puţin probabil ca ele să se deosebească prea mult de urangutanii tereştri. Şi în această menajerie trebuise să-l trimită pe unicul său prieten?

Kazimir întinse neliniştit mîna spre pupitru. Ecranul se lumină şi el remarcă pe dată faţa agitata a lui Alec, fixînd cu atenţie planeta. Lîngă el, Dirac se ocupa impasibil de pupitrul de comanda, faţa lui fiind, ca întotdeauna, liniştită şi inexpresivă.

— Cum e, bătrîne? întreba vesel Kazimir. Cum ţi se pare viteza?

— Pur şi simplu de coşmar, răspunse mulţumit Alec. În momentul de

faţă am o suta de kilometri pe secundă.

— Cum se comportă aparatura?

— Ireproşabil!...

— Oricum, ai grijă! spuse pilotul şi în glasul său tremură pentru o clipa o alarmă ascunsă. Presupun că veţi găsi acolo ţînţari cît porumbeii...

— Asta n-ar fi nimic, surîse Alec. Mi-e teamă ca nu cumva să ne înghită racheta vreun balaur acvatic...

— De data asta i se va opri în gît! spuse supărat pilotul. Ai grijă, totuşi, bătrîne. Fii cu ochii în patru...

Ecranul se stinse şi racheta dispăru din imagine în faţa lor. Hela strălucea acum şi mai puternic, frumoasă şi netulburată. Mai rămăseseră zece ore pînă la ea; un pas infim faţa de imensitatea ce o parcurseseră. Dirac, constant nepăsător, manevra aparatura cu aceeaşi siguranţă, fără a da nici cea mai mică atenţie planetei. Şi, desigur, nu era nimic ciudat în toate acestea; pentru el planeta constituia, pur şi simplu, un scop, nu un motiv de frămîntare. Ea nu-i putea trezi nici un fel de simţăminte. În fond, tocmai în aceasta constase forţa şi superioritatea sa asupra oamenilor în anii lungi de călătorie. Altfel ar fi înnebunit de sute de ori, de sute de ori ar fi întors cosmonava sau, cuprins de nebunie, de sute de ori ar fi îndreptat-o spre cine ştie ce soare strălucitor. Oamenii îi cunoşteau însă puterea şi de aceea se lăsaseră liniştiţi în mîinile sale. Lipsit de simţăminte, el era mai puternic chiar decît natura, din moment ce nu depindea de ea. Pentru el nu existau nici timpul, nici spaţiul, pentru el nu exista nici materia din care fusese creat. Pentru el, totul nu era altceva decît un motiv de gîndire. Nici măcar gigantica sa minte, care înmagazina în ea milioane de cunoştinţe, nu constituia raţiunea sa de a fi. Unicul şi imuabilul său centru de interes erau oamenii şi ordinele lor. Acestea erau mai puternice decît orice alte instincte pe care natura le-ar fi putut sădi în fiinţele vii. Bagrationov înfăptuise într-adevăr un miracol, poate chiar mai mare decît însuşi cosmosul prin care hoinăreau.

Alec înţelegea foarte bine acest lucru şi, uneori, ţinîndu-şi respiraţia, privea pe ascuns chipul înţelept şi nobil al robotului. Trăsăturile sale, plăsmuite de un sculptor din vremurile vechi erau, fără îndoială, superbe. Totuşi, el se temea să privească în ochii săi goi, în lentilele scînteietoare, lucind imobile pe chipul sau. În acele momente i se părea că este gata să-i destăinuie un secret, că va încălca vreun ordin fatal sau că se va întîmpla lucrul cel mai teribil – ca maşina va deveni conştientă de sine însăşi. La urma urmelor, acesta era dreptul ei şi, în astfel de clipe, pe Alec îl încerca,

adînc şi confuz, sentimentul vinovăţiei. Cine ştie de ce atunci încerca să-i vorbească prietenos şi cald. Însă robotul îi răspundea, ca întotdeauna, politicos şi raţional. Asta îl enerva. Da, Alec sesiza adesea că robotul îl enervează. Îl enerva, înainte de toate, modul său de gîndire ce nu putea fi contrazis. Îl enerva încrederea sa în sine, dispreţul său faţă de tot ce era incert, îndoielnic. Sentimentul acesta se lupta cu nemărginita sa recunoştinţă care, în final, se dovedea mai puternică. Şi atunci redevenea binevoitor şi cald.

Cînd ajunseră în imediata apropiere, îl întrebă:

— Care este situaţia, Dirac?

Acum robotul nu-şi mai ridica ochii de pe aparate nici măcar pentru o clipă.

— Viteza cincisprezece kilometri pe secundă, răspunse el Depărtarea de...

— Te întreb daca vom aplanetiza cu bine?...

— Nu există nici un motiv să nu aplanetizăm.

Hela acoperise acum aproape întreg orizontul, albastrului intens luîndu-i locul tonurile delicate de rezeda. Văluri fine, orbitor de albe, lăsau să se vadă, ca printr-o plasă, continentul îndepărtat. Aflat de cealaltă parte a planetei, unde abia se lumina de ziuă, locul pe care trebuiau să aplanetizeze nu se vedea încă.

— Ne apropiem de straturile superioare ale atmosferei! raportă peste puţin timp Dirac. Densitatea aerului este cu opt procente mai mare decît cea estimată...

— Redu viteza!

— Ştii prea bine, Alec, că regulatorul este automat.

— Nu prea cred în automate, replică „amabil” omul.

— Dar eu cred, spuse robotul. Pînă acum nici un automat nu ne-a înşelat.

— Pînă acum nu înseamnă întotdeauna.

— Desigur, răspunse liniştit Dirac. Cu toate acestea nu văd nici un motiv de nelinişte. Automatele sînt programate şi pentru prevenirea eventualelor surprize

Peste un ceas zburau deasupra lacului – ac subţire şi albastru în mijlocul pădurii nesfîrşite. Ca şi pînă atunci, Dirac nu-şi desprindea privirea de pe aparatele sale.

— Lungimea lacului optzeci de kilometri, raportă el. Lăţimea, în jur de cincisprezece kilometri. Adîncimea, în centru, în jur de trei sute de metri,

în apropierea malurilor, în jur de douăzeci...

Şi, după cîteva secunde, adăugă:

— Foarte propice pentru amerizare şi decolare.

Trebuiau să survoleze fără întîrziere întreaga planeta, să reducă treptat înălţimea şi să amerizeze cu viteză minimă pe suprafaţa apei. Din nou noapte şi din nou zi, ca în vis. Pînza norilor se îndesi, apoi se subţie şi în faţa ochilor se ivi, în sfîrşit, uscatul continental. În cele din urma, Dirac anunţă:

— Pregăteşte-te!...

Cînd racheta se afundă în albastrul lăptos al norilor, Alec simţi că inima îi tresare de fericire. După dezolantul pustiu al universului, după nesfîrşite şi mohorîtele oceane de gheaţă, acest alb de vrajă, moale şi cald, i se păru o îmbrăţişare delicată, i se păru ca gunguritul porumbeilor sălbatici, ca un cîntec, ca tot ceea ce pierduse pe îndepărtatul Pămînt. Apoi, albastrul aprins şi scînteietor, suprafaţa netedă a lacului, azuriul se instalară pe deplin în noua sa existenţă. Mai aproape, tot mai aproape, şoc! Racheta se scufundă în apa adînca şi acum, în jurul ei, nu se mai afla nimic în afara unei fîşii de amurg, ce gonea pe lîngă luminatoarele transparente din cristal.

3

Cînd au coborît pe mal ploua slab, o ploaie cu soare. Curînd însă, norii se sparseră şi cerul se lumină deasupra lor, curat.

Alec şedea pe mal şi simţea sub tălpi pămîntul ca pe o fiinţa vie. Privea cerul şi nu-şi putea opri lacrimile care-i curgeau liniştit pe obraji. Simţea cum îi tremură tot corpul. De necrezut, dar miracolul pe care îl aşteptaseră ani îndelungaţi se întîmplase cu adevărat. Avea din nou pămînt, cer şi nori. Avea aer veritabil şi o lumină cerească. Avea căldură izvorîtă din natură. Avea simţuri care îl serveau. Dar nu avea glas! Glasul i se stinsese în gît şi nu putea rosti nici un cuvînt. Nu putea face nimic altceva în acele clipe decît să respire adînc, să simtă cum, treptat, îi revin forţele şi nestinsa sete de viaţă.

La doi paşi de el stătea robotul, rotindu-şi încet, ca pe o cameră de luat vederi, capul său de fier. De fapt, nici nu era altceva decît o cameră de luat vederi. Din acest moment, tot ceea ce îi înconjura avea să fie înregistrat, cu sunet şi imagine, pe casetele sale. Ulterior ele vor putea fi reproduse de mii

şi milioane de ori, ori de cîte ori oamenii vor dori să le revadă. Tot ceea ce „pipăia” cu ochii săi devenea din acea clipă nemuritor.

Într-un tîrziu, Alec spuse:

— Cum ţi se pare, Dirac?

— M-aş fi aşteptat să văd orice altceva, numai asta nu! răspunse robotul.

Dirac era, bineînţeles, la curent cu tot ceea ce descoperiseră cosmonauţii pînă în acel moment.

— Ce ţi se pare atît de ciudat?

— Parcă ar fi o butaforie...

Alec ar fi putut să jure că în glasul robotului răsunaseră accente de surprindere. Abia acum aruncă o privire critică în jur. Da, într-adevăr, ceva nu era în regulă, dar încă nu putea înţelege ce anume. Copacii din jur nu semănau cu copacii tereştri, ci cu nişte flori gigantice. Enormele frunze lanceolate, înalte de cîţiva zeci de metri, răsăreau de-a dreptul din pămînt; trunchiuri masive, netede şi verzi creşteau printre ele şi se terminau cu flori enorme, în formă de clopot – galbene, albastru-verzui sau roz-pal. Pe moment, Alec fu încercat de sentimentul că s-a transformat într-o furnică neînsemnată şi că se tîrăşte, sub această înfăţişare, pe un interminabil strat de lalele. Pămîntul era acoperit cu un muşchi jilav, ce semăna, mai degrabă cu un material sintetic. Într-adevăr, ciudata pădure – curată şi neatinsă, de parcă aceasta ar fi fost prima ei zi de existenţă din clipa creaţiei.

— În fond, ce anume te impresionează? întrebă Alec.

— Nu vezi? spuse Dirac. Nicăieri nici un semn de viaţă. Stăm pe mal de douăzeci de minute şi nu am văzut nici măcar o muscă...

— Oare? întrebă Alec neîncrezător.

— Aş fi observat chiar şi o furnică în iarba, spuse Dirac cu convingere însă, fără îndoială, nu există. De parcă toate astea ar fi fost create în vreun laborator.

Alec îl privi nedumerit. Un sentiment nelămurit de frică îi trecu prin suflet ca o adiere înghețată.

— Nu te pripi, Dirac, spuse el. O să ne mai învîrtim şi o să mai vedem...

— Da, sigur, răspunse repede robotul. În definitiv nu văd nici un motiv pentru care nu ar putea să existe şi viaţă superioară...

— Atunci să mergem... Ai luat armele?

Dirac surîse îngăduitor, dacă asta era posibil. Uneori oamenii puneau nişte întrebări incredibil de prosteşti! Principala sa sarcină în această expe-

diţie era aceea de a-l apăra pe om, de a veghea asupra siguranţei sale, orice altceva trecînd automat pe planul al doilea.

Porniră fără grabă în lungul malului. Nici n-ar fi fost posibil să se grăbească; iarba era atît de jilavă, încît la fiecare pas îi înhăţa ca laţul unei capcane. Dirac reuşi să smulgă un fir şi îl examină atent. O plantă cît se poate de obişnuită, constatase el. Bazată pe principiul fotosintezei. Şi nu putea fi decît aşa, altfel de unde ar fi provenit oxigenul?

Rătăciră încă vreun ceas, pînă cînd Alec obosi de-a binelea.

— Ar fi mai bine să ne întoarcem, propuse el. O să ne continuăm drumul cu omnicarul...

Exact în clipa aceea veni în zbor primul fluture. El se desprinse de pe o enormă floare galbenă şi ateriză la zece metri de ei. Era, neîndoielnic, un fluture uriaş: anvergura aripilor sale depăşea trei metri. Dar ceea ce l-a uluit pe Alec nu a fost mărimea, ci frumuseţea sa neobişnuită, oarecum stranie şi decorativă ca de altfel, şi toate celelalte din jur. Aripile sale erau de un albastru catifelat, cu nervuri întunecate şi cu pete galben-pal. Antenele graţioase, care se terminau cu mici puncte galbene, i se agitau neliniştite deasupra capului. Lăsa impresia că trupul îi este înveşmîntat într-un material diafan, cu sclipiri molatice pe care, după toate aparenţele, mîna omenească cu greu l-ar li putut crea. În ciuda mărimii sale părea uşor, zvelt şi elegant.

— Se uită la noi, spuse Alec emoţionat.

Într-adevăr, fluturele privea spre ei cu ochii săi negri, enormi, strălucitori ca diamantul. Oricît de departe ar fi fost, Alec citi limpede în privirea lui curiozitate, emoţie, un interes viu. Brusc, fluturele îşi mişcă aripile şi o muzică stranie pluti spre auzurile lor.

— Ne vorbeşte! exclamă Alec.

Dirac tăcea însă enigmatic. Supercreierul său făcea mii de evaluări pe secundă, dar în final concluzia sunase modest.

— Este o insectă obişnuită, spuse el.

Alec se îndreptă cu încetineală spre fluture, ca să nu-l sperie. Acesta nu se clinti; doar antenele i se mişcau ca nişte radare. Putu desluşi însă clar alarma din privirile sale, care treptat se transformă în spaimă. Brusc, fluturele îşi deschise aripile, luîndu-şi zborul. Era un zbor calm şi armonios, care nu semăna nici pe departe cu acela haotic al fluturilor tereştri. Şi tocmai cînd ajunsese lîngă copacul cel mai apropiat se răsuci în văzduh şi plană greoi spre pămînt. Surprins, Alec se întoarse în spatele său. Nepăsător şi calm ca întotdeauna, Dirac îşi aşeza la loc îngrozitoarea sa armă

fotonică.

— Eşti nebun?

Dirac îl fixă cu lentilele sale vide şi inexpresive.

— Voia să fugă de noi, Alec, spuse el imperturbabil. Într-un fel sau altul trebuie să ducem cu noi un exemplar pe Pămînt...

— Dar asta nu este o insectă, prostule! ţipa furios Alec. Nu vezi că este o fiinţă raţională?

Furia sa tulbură robotul, care îşi plecă dezorientat capul.

— Să judecăm calm, Alec, i se adresa el pe un ton scăzut. Se vede de la o poştă că este cea mai obişnuită insectă. O fiinţă raţională nu zboară prin copaci; ea trăieşte în case. Munceşte, creează bunuri. Ai văzut doar foarte bine că fluturele nu are braţe şi, deci, cum ar putea să muncească?

Într-o clipă Alec înţelese cît de necugetată este furia sa.

— Tu nu eşti nici un fel de Dirac, spuse el cu amărăciune. Tu eşti cel mai banal prostănac[1]...

Însă robotul nu se dădu bătut.

— Nu te supăra, Alec. Raţionează calm. Ştii foarte bine că pînă şi omul de Crommagnon dispunea de nişte unelte din piatră sau din lemn. Avea, în acest scop, organul de care se putea servi. Purta, de asemenea, şi unele veşminte, iar fluturele ăla nu avea nimic altceva în afară de ceea ce i-a dăruit natura. Este limpede că nu poate fi o fiinţă raţională. Tu cedezi, pur şi simplu, unor impulsuri şi afecte...

Ca întotdeauna logica lui Dirac fusese impecabilă.

— Cu toate acestea tu ai comis astăzi o crimă, spuse Alec. Eşti primul robot-ucigaş din lume.

Numai că acesta era un raţionament pe care Dirac nu-l putea pricepe, astfel că i se excluse automat din circuitele memoriei.

— Bine, Alec, spune-mi măcar pe ce te bazezi zise el. După ce judeci că este vorba de o fiinţă raţională?

— După privirea lui, spuse iritat omul. Numai după privire... O astfel de privire nu poate avea nici animalul, nici insecta.. O astfel de privire poate avea numai o fiinţă raţională.

— Asta nu este o explicaţie ştiinţifica, spuse sigur pe el Dirac.

Alec dădu din mînă şi se îndrepta spre fluturele mort. Dirac ochise fără greş; raza luminoasa lovise în capul pieptului, unde o mică pată de arsură

---

[1] Joc de cuvinte bazat pe substituire vocalică între numele robotului „Dirac” şi „durac” – prost (în limba bulgară).

indica exact locul impactului. Frumoşii săi ochi negri erau stinşi. Mort, fluturele abia dacă mai amintea de fiinţa aceea elegantă, care doar cu puţin timp în urmă privise cu ochi omeneşti.

— Cară-l în rachetă şi încearcă să-l îmbălsămezi, spuse sec Alec.

Dirac ridică fluturele şi îl transportă fără o vorbă. Aripile albastre atîrnau la pămînt aidoma celor ale unui înger. Alec porni amărît în urma sa.

— Nici n-ai idee cît este de uşor...

Omul tăcea posomorît.

Peste două ceasuri porneau la drum cu micul omnicar electric. Norii dispăruseră de pe întreg orizontul; pe cerul curat, asemenea unei stele uriaşe, strălucea soarele îndepărtat. Omnicarul luneca silenţios pe covorul moale al solului, fără a fi nevoit să-şi caute drumul, întrucît copacii crescuseră suficient de depărtaţi unul de altul. Tăceau amîndoi. Alec încă apăsat de neplăcutul incident, iar Dirac ocupat cu aparatele sale. Parcurseseră doar cîţiva kilometri cînd Dirac frînă brusc.

— Fluturi! spuse el calm.

De data aceasta erau trei fluturi, la fel de albaştri şi de graţioşi ca şi acela pe care îl uciseseră. Aterizară fără teamă în faţa omnicarului. Alec remarcă în privirile lor curiozitate, dar nu şi teamă. După ce îi examinară temeinic, fluturii, ca nişte vechi prieteni, îşi întoarseră capetele unii spre alţii, mişcîndu-şi cu însufleţire antenele. Din nou lui Alec i se păru că prinde în auz sunetele unei melodii liniştitoare.

— Dă-mi magnetofonul! ceru el.

Schimbă rapid banda, apoi deschise cu grija portiera. În primul moment fluturii nu reacţionară, însă atunci cînd se îndepărtă de omnicar bătură îngroziţi din aripi şi zburară cuprinşi de panică.

— Fac pariu că se vor întoarce, spuse Alec în şoaptă. Aşa că nu cumva să ieşi şi să-i sperii cu capul tău de fier.

Lăsă magnetofonul pe pămînt şi apăsă contactul. După o clipă, în strania pădure răsună unul dintru preludiile bătrînului Briten. Din aparatul miniatural sunetele ieşeau desăvîrşite şi clare, pătrundeau în pădure, iar văzduhul moale, cristalin le purta în depărtări. Trecu aproape un minut pînă ce reveni primul fluture. Ateriză foarte aproape şi îşi fixă ca fermecat privirea pe magnetofon. La scurt timp după aceasta apărură în zbor şi ceilalţi doi. Alec încremeni locului; fluturii îl priveau cu o curiozitate temătoare. Dar o clipă mai tîrziu părură să-l fi uitat. Micul aparat îi atrăgea cu o forţă irezistibilă. Se apropiară din ce în ce mai mult de el, încrezători şi supuşi, uitînd de orice altceva pe lume. Acum în privirile lor nu se mai

citea nimic altceva decît o bucurie calmă, o euforie fericită. Cînd răsună motivul furtunii se alarmară subit, se ridicară înspăimîntaţi în văzduh, dar se întoarseră repede. Partea finala o ascultară ca împietriţi. Alec apăsă butonul şi muzica încetă. Se instală un lung moment de linişte, după care spre cer se ridică un cor de sunete indescriptibile: tandre, duioase şi rugătoare în acelaşi timp. Alec surîse.

— Mai vor, spuse el în şoaptă.

— Fără îndoială, mormăi în cabina sa metalică robotul.

Fluturii priviră speriaţi într-acolo şi îşi luară imediat zborul. Alec observă cum aterizează lîngă copacii din apropiere, iar în auz îi ajunse rugămintea lor delicată.

— Ei, suficient pentru astăzi! surîse iarăşi Alec şi intră în omnicar. Dă-i drumul, Dirac!...

Omnicarul îşi reluă plutirea pe deasupra covorului.

— Ai cuvîntul, Dirac, i se adresă Alec. Aştept să aud competenta ta părere...

De data aceasta însă robotul nu se grăbi să răspundă...

— Primele concluzii îmi par de-a dreptul absurde, răspunse Dirac, parcă împotriva voinţei sale.

— Şi anume? întrebă ironic omul

— M-a frapat faptul că nu s-au temut de maşină, ci de noi. Se poate admite că au mai văzut maşini şi cu altă ocazie, dar nu şi oameni. Faptul ca noi am ieşit din omnicar i-a surprins, poate ca s-au aşteptat să vadă altceva...

— Întocmai, aprobă Alec. Şi altceva?

— Asta este esenţialul...

— Nu te-a impresionat modul în care au primit muzica? Au ascultat-o asemenea oamenilor. Ba chiar păreau să o înţeleagă mai bine decît ei...

Însă asupra acestui punct, Dirac nu părea să fie de acord.

— Nu ştiu daca ai citit cartea lui Franzen „Animalele şi muzica”. Acolo sînt descrise şi cazuri mai curioase...

În orele ce urmară, fluturii albaştri s-au perindat neîntrerupt prin faţa ochilor lor, ca după aceea să dispară fară urmă. Abia către prînz au făcut o descoperire care a obligat sediul gîndirii lui Dirac să se încingă pînă aproape de alb. Găsiră locuinţele fluturilor. Erau, nu mai încăpea nici o îndoială asupra acestui fapt, locuinţe ridicate de fiinţe inteligente. Pînă şi Alec, care se aştepta să vadă ceva asemănător, şedea nedumerit în faţa lor. Erau trei case construite din sticlă sau dintr-un material asemănător sticlei. Toate trei

erau ridicate la cîţiva metri deasupra pămîntului, pe piloni metalici. Toate legăturile dintre zidurile despărţitoare şi detalii erau de asemenea metalice. La urma urmelor, construcţiile nici nu semănau măcar cu nişte locuinţe ci, mai degrabă, cu nişte colivii enorme, fără nici un fel de amenajări interioare, în afara cîtorva grinzi transversale, subţiri. Pe una dintre ele şedeau doi fluturi, care îi priveau alarmaţi şi înspăimîntaţi. Atotştiutorul Dirac trecu pe loc la analizarea situaţiei.

— Metalul, după toate probabilităţile, este nichel spuse el. Iar sticla un produs deosebit de fin, aproape de aceeaşi calitate ca şi cristalul nostru. Sînt, în mod cert, ridicate deasupra solului pentru a fi ferite de umiditate şi inundaţii. Nu au ferestre, dar văd ceva care aduce cu nişte ventilatoare artificiale.

— Şi la ce servesc aceste hulubării, după părerea ta, întrebă Alec.

— Este evident ca în ele locuiesc fluturii...

— Vrei să spui că nişte fiinţe lipsite de raţiune pot construi locuinţe din sticlă şi nichel? întrebă ironic Alec.

— Nu, cîtuşi de puţin, nu vreau să spun una ca asta, replică Dirac. Este clar însă că nişte fiinţe raţionale au construit toate acestea pentru trîntorii tăi amatori de muzică.

Exprimarea nu era rea deloc pentru un robot, aşa că Alec surîse.

— Şi unde se află, după părerea ta, acele fiinţe raţionale. Nu-şi au şi ele oare propriile locuinţe?... Nu au oare drumuri, depozite, magazine?

Dirac tăcea încurcat.

— Toate astea sînt într-adevăr ciudate, răspunse el în cele din urmă. Dar de crezi cumva ca fluturii ăştia coboară în mine să extragă minereu, ca după asta să toarne din el metal, te înşeli amarnic...

— Totuşi, frămîntă-ţi un pic creierul! spuse Alec răzbunător. Nu se poate să nu ai nişte presupuneri...

— Am cel puţin vreo doua sute, răspunse nemulţumit Dirac. Însă este ilogic să faci presupuneri înainte de a dispune de suficiente fapte...

— Atunci expune-o pe cea mai serioasa dintre ele.

— Cea mai serioasa?... Mă rog, să zicem că asta este un fel de rezervaţie de fluturi şi că fiinţe raţionale le-au asigurat aici cele mai bune condiţii de existenţă...

— S-ar putea să ai dreptate, ridică omul din umeri.

Pînă seara mai văzură cîteva grupuri de astfel de locuinţe, construite şi ele din aceleaşi materiale, chiar dacă diferite ca formă. Se putea desigur vorbi de o diversitate arhitecturală, însă în privinţa alcătuirii interioare

toate erau identice. Mai mult, în nici una dintre ele nu se găseau nici un fel de haine, care să dovedească faptul că fluturii au o existenţă raţională.

Noaptea îi surprinse în mijlocul pădurii nesfîrşite. În ciuda faptului că nu aveau de ce să se teamă, Dirac insistă să înnopteze în omnicar. Fără îndoială, lui Alec i-ar fi fost mai comod să-şi petreacă noaptea sub cerul liber, în sacul de dormit, însă robotul fusese de neînduplecat. Alec luă imediat legătură cu cosmonava şi îi relata detaliat lui Kazimir ultimele noutăţi. Acesta îl ascultă cu atenţie, fără să-l întrerupă şi, în final, remarcă:

— Este imposibil să nu existe nici o alta formă de viaţă, Alec. O dată ce exista fluturi nu se poate să nu existe, fie măcar şi nişte omizi...

— Într-adevăr, tresări Alec. Cum de nu mi-a trecut prin minte...

— Mie mi-a trecut, replică Dirac, dar fapt este că nu am întîlnit nici una... E foarte posibil ca pe această planetă fluturii să se reproducă într-un mod diferit.

— S-ar putea, ridică din umeri Kazimir. Dacă există omizi ar trebui să fie de mărimea unor viţei... Nu se poate să nu le observaţi..

— Nu le-am căutat, spuse Alec.

— Nu, prin copaci nu exista omizi, spuse categoric Dirac. Am verificat asta... La urma urmelor ele se hrănesc cu frunze, nu-i aşa? Oricît m-am uitat n-am văzut nici măcar o singura frunză mîncată...

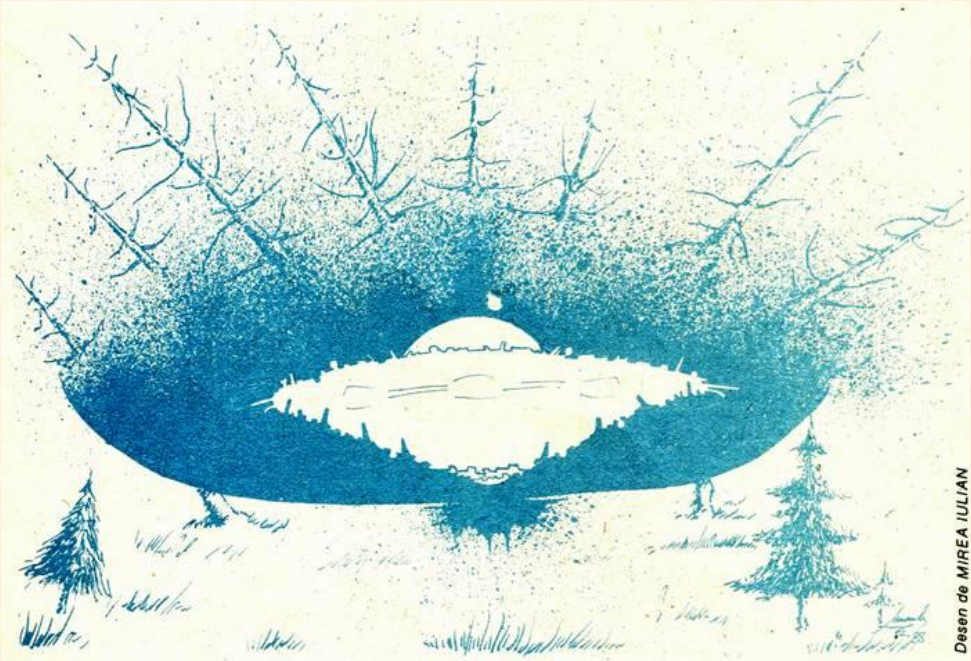

— Oricum, fiţi cu băgare de seamă, spuse îngrijorat pilotul. Această natură, exagerat de aseptică, poate ascunde în ea pericole neştiute...

După convorbirea cu Kazimir stinseră toate luminile şi omnicarul păru să se scufunde într-o beznă adîncă, atît de întunecoasă era noaptea. Hela nu avea Lună, doar stele tremurau pe cerul îndepărtat şi necunoscut. Nici un fel de zgomot nu ajungea la urechile lor, de parcă s-ar fi aflat într-o cameră fonoizolată. Pustietate şi linişte, mai apăsătoare decît în spaţiul interstelar. Alec încercă să adoarmă, dar nu putea. Imaginaţia îi era încă prea excitată şi simţurile ascuţite. „Ce lume fantomatică! gîndea el tulburat. Este posibilă oare o natură care să dea naştere unui singur fel de vieţuitoare?”

— Alec, nu dormi? ajunse la urechile sale glasul moale al lui Dirac. Să-ţi dau o pastilă calmantă?

— Nu, nu e nevoie, prietene, răspunse recunoscător omul.

Adormi cu neliniştile sale şi cu toate acestea somnul îi fu liniştit şi adînc. Cînd deschise ochii i se păru că dormise abia cîteva clipe, iar deasupra sa, în luminator, strălucea luminos şi cald, cerul albastru.

4

În ziua următoare, spre prînz, se treziră în faţa celei mai mari descoperiri a lor. La început nu au avut senzaţia de a fi văzut ceva neobişnuit. Construcţiile erau amplasate pe o mică înălţime golaşă, încălzită din plin de soare, ansamblul amintind de nişte oranjerii gigantice. În afara de asta ele nu erau aşezate pe piloni metalici, ci direct pe pămînt. Ca şi pînă atunci, nici un fel de drum sau potecă nu ducea spre ele, iar în jur nu se vedea nici un semn de viaţă. Ciudatele construcţii sclipeau în vîrful colinei, singuratice şi ireale ca într-un basm de demult.

Omnicarul se lăsă lent pe colină şi ambii se grăbiră să coboare. Îndată ce se apropiară de zidurile de sticlă se opriră uimiţi. Nu, astea nu erau locuinţe destinate fluturilor ci cu totul altceva. În interior se găseau ţevi, conducte, mobile semănînd cu dulapurile şi nişte frigidere lungi, emailate. Şi încă multe alte lucruri puteau fi văzute prin pereţii transparenţi, cu o singură excepţie – nu se vedeau oameni, cu toate ca fiecare obiect grăia despre prezenţa unor fiinţe raţionale.

Nu erau nici uşi. Înconjurară pe toate părţile ciudatele locuinţe de sticlă, fără să vadă nici urma de vreo deschizătură, cît de mică, de parcă ar fi fost izolate ermetic de lume.

— Cum îţi explici ciudăţenia asta? întrebă Alec nedumerit.

— Poate că se deschid prin vreun mecanism anume, spuse Dirac. Ori poate că au intrări subterane.

— Fă-mi o deschidere!... Atît cît să pot intra!...

Dirac reglă pistolul cu radiaţii la intensitate minimă şi dintr-o singura mişcare uşoara a mîinii tăie în zidul de sticlă groasă o deschizătura de mărimea unei uşiţe. Primul intră Dirac urmat de om. Încă de la primii paşi Alec exclamă surescitat:

— Priveşte, Dirac... Fac pariu că ăsta-i un termometru cu mercur...

— Iar ăsta un radiator de căldură! spuse Dirac după ce îşi lipi mîna pe un fel de dulap alb, emailat.

Într-adevăr, înăuntru era foarte cald. Însă o căldură molatică, uniformă, parcă naturală şi foarte plăcută. Alec se apropie de unul dintre frigidere şi deschise cu grija capacul. Pe fund erau rînduiţi şase pepeni galben-verzui, superbi. Alec îi privi uimit şi luă unul în mîini.

— Ce este asta după părerea ta, Dirac? întreba el înveselit.

— Indiscutabil un ou, răspunse calm Dirac. Un ou de fluture albastru...

— Chiar aşa!... spuse bucuros Alec. E cald, Dirac... Ăsta nu-i nici un fel de frigider, ci cel mai obişnuit incubator...

Dirac nu răspunse, privirea sa se îndreptase undeva, în spatele omului.

— Omizile, spuse el în şoaptă.

Alec se răsuci brusc. În fundul lungii încăperi se vedeau într-adevăr două omizi gigantice de culoare verde, acoperite de peri, aruncînd priviri indignate spre musafirii nepoftiţi. Amîndouă stăteau ridicate, cu picioarele din faţă sprijinite de obiectele din apropiere. Întreaga lor comportare dovedea că ele sînt stăpîni aici, că aceasta este casa lor.

— Va salut, domnilor! spuse prietenos Alec.

Nu se auzi nici un răspuns, omizile continuînd să-i privească la fel de mînios. „A ieşit destul de prost”, se gîndi tulburat omul. Aşa, cu oul în braţe, se simţea aidoma unui hoţ intrat prin efracţie într-o casa străină. Vrînd să-l puna la loc Alec se întoarse, însă, necalculîndu-şi bine mişcarea, oul îi alunecă din mîini şi se sparse cu zgomot de podea.

Alec privi fulgerător spre omizi. Mînia lor se transformase în spaimă. Şi înainte de a putea face cea mai mică mişcare se prăbuşi ca secerat la podea. Instantaneu, Dirac îşi îndrepta arma spre inamicul neaşteptat: amîndouă omizile se mistuiră, pur şi simplu, în flăcări sub tirul armei sale. Concomitent simţi cum corpul i se cutremură sub izbitura puternică a unui şoc electric; legăturile percepţiei sale cu lumea înconjurătoare se rupseră

brusc. Dirac rămase în picioare, cu mîinile atîrnîndu-i inerte, iar zumzetul acela abia perceptibil, ce constituia însăşi viaţa sa se stinse în interiorul carcasei metalice. Dintr-o dată casa de sticlă păru să fie invadată de omizi ce se tîrau cu repeziciune spre victimele lor.

5

Un bec electric se aprinse şi se stinse în acelaşi moment. Banda percepţiei se reactivă şi Dirac se trezi înconjurat de trei omizi îmbrăcate caraghios în salopete de lucru şi ţinînd în mîini nişte instrumente nichelate. Pricepu imediat ca ele executaseră acelaşi lucru pe care îl făcuseră cîndva şi tehnicienii lui Bagrationov: îl reparaseră. Omida aflată lîngă el în acel moment îi monta, cu mişcări iuţi şi abile, placa din stînga pieptului, sub care se găsea instalaţia sa de protecţie. Dirac îşi reveni cu repeziciune. Se afla într-o încăpere spaţioasă, cu ziduri făcute parcă din fildeş de elefant, scăldată într-o lumină abundentă şi blîndă, ce se reflecta în lentilele sale.

— Unde este Alec, întrebă el cu glas tunător. Trăieşte?

Era evident că îi deranjaseră regulatorul de sunet. Îl corijă singur şi întrebă din nou, cu glasul sau obişnuit:

— Unde este Alec?

Omizile nu răspunseră. Îl priveau tăcute cu ochi în care se citea curiozitate şi teamă. Pe neaşteptate, în radioreceptorul său interior răsună un glas calm şi prietenos:

— Ridicaţi-vă!

Deşi nu înţelese sensul cuvîntului, Dirac se ridică imediat. La cîţiva paşi de el, rezemat de un birou metalic de culoare neagră, şedea o omidă cenuşie, mai vîrstnică decît celelalte, şi îl fixa scrutător cu o privire calmă şi inteligentă.

— Unde este Alec? întrebă pentru a treia oară Dirac.

Omida cenuşie îl privi nedumerită. Dirac înţelese ce trebuie să facă şi îşi conectă pe dată vocea la radioemiţător. Chipul omizii cenuşii se lumină.

— Eu sînt Los de pe planeta Var, spuse ea. Acum vă aud. Noi nu recepţionăm undele sonore. Acestea sînt recepţionate de fluturii noştri... Vorbiţi-mi prin intermediul aparatului dumneavoastră.

În tot acest timp, creierul complex al robotului executa cu viteza fulgerului milioane de combinaţii. În cele din urmă, consideră că a descifrat cuvintele de bază.

— Eu sînt Dirac de pe planeta Pămînt, replică robotul. Sînt maşina raţională BA-6, a constructorului Bagrationov.

Pe faţa cenuşie, acoperită de peri a lui Los apăru o expresie ce aducea, în mod curios, a zîmbet.

— Dirac, spuse el. Vă salut, Dirac... Şi scuzaţi-ne pentru mica neplăcere pe care v-am provocat-o!...

Ulterior Dirac refăcu în reproducător întreaga convorbire. Pe moment pricepu însă doar sensul salutului.

— Unde este Alec? întrebă el. Alec este omul! Făcu un gest cu mîna indicîndu-se pe sine. Vreau să ştiu dacă Alec este viu?

Los îşi clatină capul, apoi îşi îndreptă mîna spre un buton. Se lumină un ecran şi Dirac îl văzu foarte clar pe stăpînul şi prietenul său întins sub o cupolă de sticlă, într-un fel de cameră amintind foarte mult de biocamera cosmonavei. Los apropie cadrul imaginii, dîndu-i posibilitatea lui Dirac să observe ca Alec respiră.

— Alec este viu, spuse Los. A suferit un şoc electric care l-a paralizat vremelnic... Nu vă temeţi pentru el. Îl vom restabili...

Dirac se afundă iar în milioanele sale de combinaţii.

— Va mulţumesc, spuse el. Pot nădăjdui că toate acestea nu vor avea urmări neplăcute pentru sănătatea sa?

Era rîndul lui Los să nu înţeleagă.

— Veniţi cu mine, spuse el.

Cele trei omizi care efectuaseră reparaţia îl priviră alarmate. Los remarcă acest fapt.

— Nu vă neliniştiţi, spuse el. Nu mă paşte nici un pericol. Te poţi aştepta la orice din partea lui, dar nu la un comportament iraţional.

Los se îndreptă spre unul dintre ziduri, apăsă un buton şi în faţa sa se deschise o uşiţă.

— Poftiţi! spuse el

Ascensorul îi cobori cu o viteză ameţitoare Cînd Dirac ajunse cu numărătoarea la al optsprezecelea etaj ascensorul se opri şi se treziră într-un lung coridor lipsit de uşi sau ferestre. Aceeaşi lumină diurnă, molatică, ce părea a veni de nicăieri, făcea uşor vizibile chiar şi cele mai îndepărtate obiecte.

Lui Dirac continua să i se pară curioasă rapiditatea cu care se tîra Los pe podeaua moale, făcută parcă dintr-un material asemănător plutei. Se opriră din nou, ca la un semnal. Los apăsă pe un buton de cristal şi se pomeniră într-o camera lungă, spaţioasă. Nici aici nu erau ferestre, dar

aerul era neobişnuit de proaspăt, iar lumina la fel de clară. Pereţii lungi erau acoperiţi de rafturi metalice.

— Aceasta este o parte a bibliotecii mele, spuse Los. Veţi găsi aici tot ce vă este necesar: dicţionare, enciclopedii, atlase, materiale de referinţă. Ele vă vor ajuta să învăţaţi, eficient şi repede, limba şi să luaţi cunoştinţă de fundamentele civilizaţiei noastre. Sper să nu vă obosim prea mult... Am înţeles că dumneavoastră, Dirac, sînteţi o maşină raţională perfectă. Trebuie să recunosc că noi nu avem încă aşa ceva.

— Sînt îngrijorat pentru Alec, spuse robotul. Îmi va fi greu să lucrez atîta timp cît nu ştiu în ce stare se află.

Los nu înţelese, dar în privirea sa bună şi inteligentă se ivi o undă de blîndeţe.

— Nu va înţeleg, Dirac!... Lucraţi acum şi vom discuta după aceea.

Peste puţin, Dirac rămase singur în bibliotecă şi se apucă imediat de lucru. El nu avea nevoie să citească noianul de texte; acestea se întipăreau, pur şi simplu, în conştiinţa sa electronică, cu puncte şi virgule cu tot. Şi rămîneau acolo pentru totdeauna. Răsfoia și iar răsfoia, neobosit şi pedant, oprindu-se arareori pentru cîteva minute. În aceste minute, în interiorul său porneau să lucreze, cu o viteza fantastică, milioane de celule, pentru asimilarea „hranei” şi pentru transformarea ei în cunoaştere pură. La capătul a opt ore Los reveni.

— Alec e pe deplin conştient, spuse el. Primul lucru pe care l-a făcut a fost acela de a întreba de dumneavoastră...

Ceva inefabil vibra în pieptul metalic al robotului.

— Va mulţumesc, răspunse Dirac în limba celor de pe Var. L-aş putea vedea?

— Se înţelege, spuse Los. Însă pentru a nu pierde timpul ar fi mai bine să folosim teleecranul.

Los apăsă contactul şi pe ecranul lat, argintiu apăru instantaneu figura lui Alec. În acel moment arăta descurajat şi palid, ca un om ce trecuse printr-o boală grea. De cum îl zări însă pe Dirac ochii îi sclipiră bucuroşi şi o uşoară rumeneală îi coloră buzele.

— Salut, Dirac, spuse el.

— Salut, băiete!... Cum te simţi?

— Acceptabil, spuse Alec. Mai curios este însă faptul că pentru prima dată după atîta vreme simt că-mi e cu adevărat foame.

— Nu ţi-au dai de mîncare?

— Mi-au dat un fel de sirop dezgustător. Se pare că gazdele noastre nu

acordă cine ştie ce atenţie papilelor gustative.

Dirac se întoarse spre Los şi îi traduse. După ce primi răspunsul privi din nou spre ecran.

— Spune ca hrana a conţinut suficiente calorii şi vitamine şi că a fost pregătită special pentru un organism aflat în convalescenţă.

— Poţi vorbi cu ei? întrebă mirat Alec.

— Da, chiar dacă într-un fel destul de aparte.

— O fi ea calorică, oftă Alec, dar, drept să-ţi spun, mi-ar fi priit cu mult mai mult un pui bine prăjit.

— Îmi pare rău, Alec, zise robotul serios, însă pe planeta aceasta nu se găseşte nimic în afara de omizi şi fluturi...

— Da, înţeleg, dar ce s-a întîmplat cu mine?

— Nimic deosebit... doar un mic şoc electric...

— Nu pare a fi fost chiar atît de mic, zîmbi omul. Şi acum încă îmi mai simt capul ca pe o bilă de biliard...

— Los spune că îţi va da din rezervele noastre de hrană. Mai ai nevoie şi de altceva?

— De altceva?... Da, Dirac, aceşti ciudaţi gentlemeni nu au nici paturi, nici scaune, ca să nu mai vorbim de perne şi saltele. Trebuie să-ţi spun că mi-a înţepenit spinarea pe planul ăsta dur şi neted.

Toate acestea nu erau chiar aşa uşor de tradus, însă Los pricepu despre ce este vorba.

— Desigur, spuse el. Avem şi materiale moi. O să încercăm să adaptam ceva...

Dirac traduse, apoi se grăbi să încheie:

— Şi acum odihneşte-te şi refă-te! Trebuie să te previn că ne aşteaptă o grămadă de treburi.

Dirac petrecu trei zile în bibliotecă. În tot acest timp Los a fost singurul său vizitator, plecînd de fiecare dată mulţumit de realizările elevului său. La sfîrşitul zilei a treia el purtă o lungă şi amănunţită convorbire cu robotul şi Dirac înţelese că el se pregătea cu seriozitate pentru prima sa convorbire cu omul.

6

Şedeau pe veranda institutului de recuperare construit cu vederea spre pădure. Aici natura amintea ceva mai mult de natura terestră, în special

datorită copacilor ce semănau cu nişte tufe gigantice, acoperite cu mii de flori, mari şi strălucitoare. Şi aerul era puţin mai rece şi umed, purtînd în sine, abia perceptibil, mirosul sărat al oceanului. Omizile avuseseră grijă să le asigure liniştea, astfel că acum nimeni şi nimic nu le tulbura convorbirea. Alec asculta cu atenţie povestirea lui Dirac, spusă cu glas calm şi măsurat.

— Var este una dintre cele trei planete ale stelei pe care ei o numesc Zita, începu el. Pe cea mai apropiată planetă de Zita nu există viaţă, ea fiind ceva asemănător cu Mercur al nostru. Pe cea de a doua planetă se găseşte o viaţă bogată şi variată, care aduce foarte mult cu aceea din era mezozoică terestră...

— Aşa, deci? îl privi plin de curiozitate Alec. Va trebui, se pare, să ne îndreptăm şi într-acolo...

— Nu va fi o treabă lipsită de primejdii, spuse Dirac. Prin comparaţie şi Var este o planetă tînără. Fauna sa cea mai veche nu se deosebeşte, în fond, de cea terestră, iar fluturele albastru, şi-a făcut apariţia, pentru prima oară, în paleolitic. Însăşi larvele lui au consolidat cotitura în dezvoltarea diferitelor genuri animale de parcă, efectiv, ar fi întrerupt această dezvoltare. Spre deosebire de toate celelalte vieţuitoare ele au dispus de o armă neobişnuită: şocul electric. Nu este ceva nou în natură, însa cel al omizilor de pe Var are o forţă excepţională! De fapt, ai avut ocazia să te încredinţezi personal de aceasta, deşi ei nu au vrut să te ucidă, ci numai să te ameţească.

— Şi cu destul succes, mormăi Alec. Fără îndoiala că mă voi simţi ameţit pe tot restul vieţii...

— La început ele au distrus celelalte vieţuitoare în scop de autoapărare, continuă Dirac. Hrana omizilor este exclusiv vegetală. Pe nici una dintre treptele lor de dezvoltare nu s-au arătat interesate de protejarea vreuneia dintre specule animale. Mai tîrziu au început să le extermine în mod deliberat pentru asigurarea propriei securităţi şi, în special, a fluturilor, care sînt complet lipsiţi de mijloace de autoapărare...

— La cine şi-a făcut apariţia mai întîi conştiinţa, la omizi sau la fluturi? întrebă Alec.

— După părerea mea la omizi, răspunse Dirac. Ele nu afirmă însă niciodată acest lucru. Oricum, pentru ele, fluturii reprezintă creaturile superioare. Fapt este că munca şi viaţa sociala organizată au apărut mai întîi la omizi. Se înţelege însă că la ele toate acestea s-au petrecut pe alte baze, în principal în scopul de a se apăra de condiţiile atmosferice nefavorabile, în special în ceea ce îi privea pe fluturi. După ce au nimicit pînă la unul toate

organismele superioare de pe planetă au distrus, ulterior, prin mijloace chimice şi diverse alte metode şi genurile inferioare – insecte, paraziţi s.a.m.d.

— Un trib destul de însetat de sînge, spuse Alec

— Cîtuşi de puţin! Expresia aceasta nici măcar nu există în dicţionarele lor. Tot aşa cum nu exista nici noţiuni ca: lăcomie, cruzime, ură şi altele de acelaşi fel. Noţiuni ca: fericit, bucuros, blînd le folosesc numai atunci cînd vorbesc despre fluturi. Pur şi simplu omizile nu au viaţă emoţională, în sensul pămîntean al cuvîntului...

— Nu se poate! exclamă involuntar Alec.

— Se poate, răspunse Dirac convins. De aici rezultă că întreaga lor existenţă este determinată de principiul biologic. Ei nu sînt asexuaţi, în sensul strict al cuvîntului. Dar sînt complet lipsiţi de instinctul sexual. Instinctul de perpetuare a speciei se manifestă în grija pe care o poartă fluturilor şi în strădania lor de a ajunge nevătămaţi în acest stadiu. Faptul este atît de înrădăcinat în ei, încît le defineşte toate relaţiile sociale...

— Nu mi se pare prea ştiinţific, glumi Alec.

— Pentru planeta Var este cît se poate de ştiinţific, spuse serios robotul. Iar pe această bază, dezvoltarea societăţii lor este cu totul diferită de a noastră. Mai mult decît atît, ei nu au rase şi naţiuni. Pe Var nu a fost nici măcar un singur război, în afara războiului dus împotriva regnului animal. În plus nu au existat nici măcar lupte de clasă. De la bun început şi pînă acum, societatea lor a fost colectivă şi, în cel mai obişnuit sens al cuvîntului, comunistă... Numai că la ei principiul „Fiecăruia după nevoi...” nu se aplică...

— Nu te înţeleg.

— Păi, ca să zic aşa, la ei nu există înţelesul cuvîntului „nevoie”. O dată ce iau de la viaţă atîta cît le este strict necesar nu există nevoi. Toate năzuinţele, nădejdile şi dorinţele şi le transferă asupra celei de a doua existenţe a lor – aceea de fluturi. Şi asta nu constituie pentru ei nici religie, nici vreo idee oarecare, ci o inalienabilă stare naturală. Devreme ce sînt lipsiţi de sentimente şi pasiuni, prezentul, în accepţia generală a cuvîntului, le este indiferent.

— Dar, în acest caz, ei sînt profund nefericiţi!... exclamă involuntar omul.

— Puţin probabil, replică robotul... Mai degrabă sînt calmi şi cumpăniţi, întrucît se îndreaptă spre un ţel prestabilit, încredinţaţi că îl vor atinge. Orice fiinţă raţională, care îşi fixează un ţel oarecare, nu poate fi nefericită,

Alec! Nu cumva, după părerea ta, eu sînt nefericit?

— Eh, nu, se-nţelege, se eschivă Alec. Dar atunci nu pricep ce anume împinge spre ştiinţă şi progres civilizaţia lor?

— Judeci exclusiv ca un pămîntean, zise Dirac. Ştiinţa se poate dezvolta chiar şi în absenţa oamenilor. Imaginează-ţi, Alec, că spiţa omenească dispare pe neaşteptate ca urmare a unei epidemii necunoscute şi că pe lume rămîn doar maşinile lui Bagrationov. Nu, ştiinţa nu va muri. Noi vom continua să o dezvoltăm pînă ce vă vom produce din nou, chiar de va fi să începem de la o amoebă obişnuită. La urma urmelor, ştiinţa este o astfel de materie care, odată creată, porneşte să se dezvolte nestăvilit, după propriile-i legi – cîteodată chiar împotriva intereselor oamenilor – numai că pe Var nu se întîmplă aşa. Aici, oamemi-omizi au faţă de ştiinţă un comportament strict raţional. Uneori, în mod conştient, ei îngrădesc dezvoltarea anumitor ştiinţe, în special a tehnicii. Ei fac tot ce este posibil pentru a-şi apropia un mod de viaţă cît mai natural, aproape spartan. De exemplu, ei nu au produs niciodată armament de autodistrugere, deşi cunosc energia atomică, pe care o folosesc în special pentru încălzirea planetei. Cunosc, în teorie, termoenergia atomica şi anihilarea antimateriei, dar nu năzuiesc la punerea lor în practică. Ei cunosc, de asemenea, şi cele trei forme de existenţă a materiei, însă mijloacele lor de transport sînt reduse la minimum şi sînt destinate în special transportului de mărfuri. În urmă cu trei secole aveau nave cosmice cu ajutorul cărora au explorat sistemul Zitei. Acum au încetat să le mai producă, întrucît consideră acest fapt absolut iraţional. În schimb, medicina, şi într-o oarecare măsură biologia – aceasta din urmă fiind considerată o ştiinţa cu audienţă restrînsă – se află aici la un nivel foarte înalt. Astfel, ei nu cunosc moartea incidentală, cauzată de boală sau de o întîmplare nefericită.

— Filozofie au? îl întrerupse Alec.

Dirac tăcu încurcat.

— Am întîlnit această noţiune, spuse el, dar n-am găsit nicăieri titlul vreunei lucrări filozofice... Poate ca ea aparţine fluturilor.

— Începe să-mi fie limpede! spuse Alec. Conform logicii acesteia omizile nu dispun, desigur, de artă...

— Cam aşa ceva, dacă nu se iau în considerare arhitectura şi unele elemente de artă decorativă. Aceasta este apanajul fluturilor, la care viaţa emoţională este puternic dezvoltată şi reprezintă baza existenţei lor. Ei consideră aceasta drept faza cea mai înaltă, chiar dacă motivul nu le este foarte clar. Aceasta este faza existenţei fericite – a emoţiilor, frumuseţii şi,

în cele din urma, a înmulţirii sexuate.

— Este posibil ca viaţa lor emoţională să fie legată de prezenţa instinctului sexual? întrebă mirat Alec.

— Pînă la urmă aşa se pare, răspunse Dirac, deşi concluzia mea s-ar putea să fie pripită. Ştii prea bine, totuşi, ce perioada grea a traversat umanitatea vizavi de forţa instinctului sexual. Oamenii de pe planeta noastră începuseră să semene cu omizile fără să aibă măcar speranţa de a deveni fluturi...

— Aşa este, aproba Alec.

— Aici omizile sînt scutite de aceasta dramă, întrucît pentru ei, este o stare naturală şi vremelnică. Ei trăiesc cu speranţa şi uneori asta înseamnă mai mult decît viaţa.

— Iar tu ştii mai multe decît ar trebui să ştie o maşină raţională, mormăi Alec. Interesant de ştiut unde va duce asta?...

— Vrei să spui, la ce sentimente? întrebă prudent Dirac.

— Să zicem! răspunse încă şi mai prudent omul. Dar cine este acest Los?

— Vei înţelege imediat... În aceste două faze ale existenţei sînt strict îngrădiţi de timp. Prima fază – a omizilor – durează exact patruzeci de ani. Pot mări sau micşora acest termen, avînd în vedere că ei cunosc de multă vreme codul existenţei, însă acest termen este considerat drept cel mai adecvat, din mai multe considerente. Exact la finele acestei perioade se transforma în larve, din care, după zece luni, ies fluturi. Din cîte am înţeles, aceştia îşi amintesc trecutul şi nu se constituie într-o abia nou-născută individualitate. Pentru a-şi putea desfăşura viaţa, omizile le-au cedat partea cea mai stabilă, din punct de vedere climatic, a continentului. Ele însele au rămas să-şi ducă traiul în climatul mai aspru de pe ţărmurile oceanului. Aici se găsesc oraşele, uzinele, civilizaţia lor. Fluturii trăiesc fără a efectua vreo muncă. Unica lor activitate – şi aceasta uşoară – este perpetuarea speciei. Viaţa sentimentală nu este limitată la cupluri de doi, de nici un fel de instituţie matrimonială. Acest sentiment apare în ei spontan şi pe un termen nedefinit. Singura lor îndatorire faţă de societate este aceea de a oua în locuri dinainte hotărîte, de restul ocupîndu-se omizile. Numai că pentru această viaţă frumoasă, lipsita de griji, natura îi pedepseşte, limitîndu-le existenţa la numai zece ani...

— Zece ani lipsiţi de griji nu este cîtuşi de puţin un fleac! zîmbi Alec.

— Acum să ne întoarcem la Los, continuă Dirac. Pricepi şi tu că patruzeci de ani este un termen foarte scurt, pentru a se putea menţine la nivelul

necesar o astfel de civilizaţie complexă. Pentru ca acest lucru să fie posibil, în fruntea societăţii lor se găseşte un Consiliu, alcătuit din douăzeci de vîrstnici, fiecare dintre ei purtînd numele de Los. În limba planetei Var asta înseamnă: „întristat”! Consiliul celor întristaţi, al cărui unic scop îl constituie fericirea prin renaştere, guvernează întreaga societate.

— Admirabil!... mormăi Alec

— Este puţin probabil ca ei să gîndească astfel! spuse Dirac. La sfîrşitul celor patruzeci de ani fiecare dintre cei aleşi pentru demnitatea de Los îşi întrerupe, prin mijloace artificiale, dezvoltarea biologică. Los nu devin nici larve, nici fluturi. După o letargie care durează zece luni se trezesc din nou în chip de omizi, ca o jertfă de răscumpărare a societăţii lor. Ei nu îşi au scopul lor personal, speranţa lor la fericire, ei nu sînt doar trişti, ci şi deznădăjduiţi... Unicul lor scop este acela de a servi dezvoltarea societăţii în faza primară.

— Poate ca sînt deznădăjduiţi şi trişti, însă eu îi invidiez cu adevărat, spuse omul încet.

Dirac nu răspunse pe dată; lentilele sale inexpresive păreau să-şi fi împlîntat cu insistenţă privirea în omul din faţa sa.

— Mă îndoiesc foarte tare că eşti pe deplin sincer, Alec, spuse el în cele din urmă. Nu degeaba afirma Kazimir că, de cînd se ştie, nu a văzut un om mai plin de viaţă decît tine.

— Ce importanţă are asta?

— Cum să nu aibă! Păi, tu nu poţi să-ţi refuzi nimic. Alec, fie că e vorba de o saltea sau de un puişor prăjit.

— Tocmai de aceea, aprobă omul Şi trebuie să-ţi spun că întotdeauna m-am îndoit de raţionalitatea acelor civilizaţii superioare, care nu sînt capabile să nască mucenici şi eroi.

— Asta-i o prostie, spuse Dirac. Mă uimeşti, într-adevăr!...

— Poate că este o prostie, ridică omul din umeri, dar eu aşa înţeleg lucrurile.

— Nici măcar Los nu judecă aşa, cu toate ca el este un fel de mucenic pentru societatea sa...

— Ăsta este Los numărul unu?

— Întocmai.

— Dar cine îi alege?

— Bănuieşti, desigur, că asta nu se face prin mijloace parlamentare. Aceasta este o putere către care nu aspiră nimeni atîta timp cît nu aduce profituri, ci tristeţe. Consiliul însuşi îl desemnează pe viitorul Los dintre

cei mai capabili în sectoarele şi ramurile ştiinţei şi civilizaţiei. Îndată ce atinge vîrsta de o sută cincizeci de ani, indiferent de serviciile pe care le-a adus societăţii, fiecare Los este exclus automat din consiliu şi, curînd după asta, existenţa sa nemaiavînd scop şi sens, moare...

— E puţin cam dur, spuse Alec, dar aşa trebuie să fie. Se gîndi puţin şi adăugă: Vreau să-l văd pe Los...

— Ai să-l vezi mîine, zise Dirac. Însă te sfătuiesc să fii extrem de atent şi prudent cu el...

— Ce vrei să spui?

— Poate cu asta ar fi trebuit să încep. Problema e că Los refuză să mă lase să merg la omnicar. Am vrut să iau legătură cu Kazimir, însă, din prudenţă, nu i-am spus-o Şi, totuşi, nu mă lasă. Am impresia că ne consideră un fel de prizonieri ai lor.

— Crezi?

— Poate se tem şi vor, de aceea, să ne izoleze de baza noastră... Şi Alec, trebuie să-ţi mai spun ceva important! Ei considera că am sosit aici cu racheta, nu ştiu că în jurul lui Var se roteşte nava noastră cosmică. În ceea ce mă priveşte, nu le-am spus adevărul.

Alec îl privi curios.

— Pe cinstea mea, Dirac, nu ştiam că eşti capabil să minţi, spuse el.

— Sînt capabil de orice, cînd este vorba de securitatea voastră, replică robotul. Tocmai de aceea socotesc că trebuie să fii prudent cu el şi să-i spulberi toate îndoielile.

Alec tăcu.

— Cred că o să ne înţelegem, spuse el în cele din urmă. Cu un om întristat te poţi înţelege întotdeauna. Numai cu unul lipsit de sentimente, nu...

Rostind ultimele cuvinte tresări în sine, dar Dirac nu arătă prin nimic că ar fi interpretat ultimele cuvinte ca pe o aluzie deplasată. Dornic să schimbe discuţia, omul îşi privi repede ceasul.

— Exact peste patruzeci şi cinci de secunde îmi vor aduce mîncarea, spuse Alec. Omizile acestea sînt diabolic de punctuale!

— Şi pe mine m-a impresionat asta, replică Dirac imperturbabil.

Acum tăceau amîndoi şi Alec simţea mai puternic răsuflarea sărată a oceanului care, spre seară, se intensificase. Soarele apusese, iar strania pădure se scufundase într-un amurg catifelat – nemărginită, însingurată şi tristă la acest ceas al zilei. Alec oftă abia auzit.

— Tare mult aş vrea să văd o căprioară, murmură el. Sau măcar o

căpriţă obişnuită...

Dirac nu răspunse. Îşi ridică privirea de pe cadranul ceasului, pe care îl fixase în acest timp, şi privi spre capătul coridorului. Acolo apăruse o omidă verde, care împingea încet în faţă masa pe rotiţe.

7

Uşa din faţa lor se deschise şi pătrunseră într-o sală enormă, cu un tavan albastru, boltit, asemănător cerului. Nu se zăreau nici un fel de mobile şi cu toate acestea ea li se înfăţişa ca deosebit de ceremonioasă şi solemnă. La celalalt capăt al sălii, rezemat de o ramă metalică, subţire, îi aştepta Los. Omul îl fixă curios. Faţa gri şi acoperită de peri a bătrînului i se păru bună şi blîndă, privirea sa destul de vie, concentrată şi ageră.

— V-am pregătit o surpriză, spuse Los şi arăta spre perete. Asta numiţi voi scaun?

Dirac traducea extraordinar de repede, aproape simultan cu vorbele lui Los. Omul privi într-acolo şi zîmbi. Abia acum observă obiectul. Nu-l putea numi, desigur, scaun, dar putea servi totuşi acestui scop. Se apropie şi se aşeză grijuliu pe el. Los îl observa cu aceeaşi privire scrutătoare şi atentă.

— Am să va pun cîteva întrebări Alec, spuse Los, iar după aceea voi fi la dispoziţia dumneavoastră.

— Vă rog...

— Dirac mi-a spus că natura raţională şi emoţională a pămîntenilor coexistă în ei. Consideraţi că acest mod de existenţă reprezintă desăvîrşirea?

— Îmi este foarte greu să dau un răspuns, spuse Alec. Lumea dumneavoastră nu-mi este cunoscută decît foarte superficial. Cu toate acestea ea îmi pare extrem de raţional şi firesc construită.

— Nu se poate, totuşi,

Colaj foto de MARIAN MIRESCU

să nu aveţi un punct de vedere de principiu în această problemă.

— Aş putea spune doar că individul care posedă aceste două naturi este mai valoros, dacă nu pentru societate, atunci măcar pentru sine însuşi.

— Cum să înţeleg aceasta? („Atenţie, Alec!”, îl preveni Dirac aparte)

Alec chibzui, dar nu putu înţelege totuşi ce vrea să-i spună robotul.

— Păi, în felul cel mai simplu, replică el atent. Unu plus unu fac doi...

— Acest mod de gîndire mi se pare oarecum mecanic, zise Los. Carbon plus oxigen dau, pare-mi-se, otravă...

— Recunosc că exemplul meu nu a fost prea bine ales, spuse Alec, dar este neîndoielnic că natura duală a omului determină în spiritul său o ardere mult mai intensă.

— Da, fără îndoială, însă intensitatea vieţii spirituale trebuie să fie considerata drept un avantaj decisiv? Nu sînt oare mai importante armonia interioara şi unitatea vieţii spirituale?

— Am vrut să spun că aceasta coexistenţa a celor două naturi îi umplu de conţinut şi îi îmbogăţesc reciproc viaţa interioară, răspunse Alec. Individul care posedă o singura natură este, în fond, un semiindivid.

— Da, asta am vrut să ştiut, spuse Los gînditor. Dumneavoastră consideraţi ca pe Var trăiesc nişte semifiinţe? („Fii foarte atent!”, interveni din nou Dirac)

Abia acum înţelese Alec încotro tinde conversaţia.

— Nu, nu, vă rog, n-am intenţionat cîtuşi de puţin să spun aşa ceva! obiectă Alec. Eu admit întru totul că societatea dumneavoastră este mai desăvîrşită şi mai firesc alcătuită decît a noastră... Dar, spuneţi-mi Los, Oare dumneavoastră nu regretaţi faptul că nu purtaţi în sine frumuseţea, sentimentele şi fericirea fluturilor?

— Înţeleg întrebarea dumneavoastră, spuse Los făcînd un semn de aprobare. Numai că, la urma urmelor, fiecare locuitor de pe Var îşi primeşte partea sa de fericire. Şi asta nu în amestec, ci pură, într-un mod pe care, din punct de vedere calitativ, dumneavoastră nu vi-l puteţi imagina...

Alec reflectă asupra căii pe care să o aleagă.

— Aveţi dreptate, desigur, spuse el şovăitor.

— Gîndiţi-vă, Alec, reluă Los discuţia, mai sincer şi mai cordial parcă. Nu cumva, oare, apariţia succesivă a celor două naturi este mai înţeleaptă? În felul acesta ele sînt cu desăvîrşire pure. Nu se stînjenesc reciproc şi se pot manifesta cu toată forţa.

— Lucrurile nu sînt chiar atît de simple, răspunse Alec cumpănit. Noi ne străduim ca sentimentele frumoase să ne înnobileze spiritul, iar spiritul

să transmită sentimentelor adîncimea şi agerimea sa.

— Acesta nu este un răspuns asupra fondului problemei. Aceeaşi diferenţiere există şi la noi, chiar dacă etapele sînt succesive. În caz contrar, viaţa emoţională a fluturilor ar fi de-a dreptul primitivă.

— Eu nu dezbat cu dumneavoastră superioritatea uneia sau alteia dintre cele două lumi ale noastre, Los, spuse Alec. Întrucît ambele sînt făurite de către natură ele nu pot fi artificiale, dar nici nu pot fi desăvîrşite. Fiecare dintre ele trebuie să caute această desăvîrşire pe baza propriilor legi de dezvoltare.

— Într-adevăr aşa este, aprobă Los, iar Dirac completă. Ai reuşit să ieşi la liman...

Los tăcu cîteva clipe, apoi reluă amical:

— Pare-mi-se, Alec, că societatea voastră s-a ridicat avînd de învins mari dificultăţi în dezvoltarea sa. Aceste două naturi sînt foarte puternice, foarte particulare şi foarte diferite. Inevitabil una dintre ele se va strădui să obţină supremaţia şi să o înlăture pe cealaltă. A căuta armonie şi contact între ele mi se pare ceva greu de realizat...

— Aveţi dreptate, spuse Alec. Însă ce fel de dezvoltare am fi avut în absenţa acestor două naturi antagoniste, care să o stimuleze?

— Dar dacă ele se neagă reciproc?

— Chiar şi în acest caz... Ar fi un imbold către emulaţie şi progres. Faptic însă, noi nu ne aflăm în acest moment într-o asemenea situaţie...

— Vreţi să spuneţi că raţiunea s-a resemnat?...

— Dimpotrivă, mie mi se pare că ea este apriori ireconciliabilă şi că agresivitatea ei a fost, întotdeauna, mai accentuată... Şi tocmai cîteva dintre victoriile sale mai importante din istoria dezvoltării noastre ne-au arătat că, singură pe cîmpul de luptă, ea este, pur şi simplu, o nefericită.

Los se gîndi îndelung.

— Da, răspunse el într-un tîrziu, se poate spune că natura voastră emoţională este extrem de cutezătoare, vie şi puternică şi că, totodată, raţiunea voastră i se poate împotrivi doar cu mare greutate.

— Ce vă face să credeţi asta? întrebă Alec curios.

— După cîte am înţeles, voi vă apropiaţi de răpitoare?

Alec îl privi mirat.

— Ce vreţi să spuneţi?

— Vreau să spun că şi în prezent voi vă hrăniţi cu carnea animalelor, spuse Los. La noi doar răpitoarele erelor preistorice se hrăneau cu carne...

— Asta nu înseamnă nimic, se posomorî Alec. Şi nu poate avea nici o importanţă pentru specia umană, care a îndurat atîtea în lunga sa dezvoltare istorică.

— O aserţiune destul de arbitrară, spuse Los cu amărăciune. Chiar şi cea mai lungă dezvoltare va rămîne condiţionată pentru vecie de ereditate. Cum ar putea fi altfel explicate războaiele voastre, revoluţiile voastre, nimicirea voastră reciprocă de-a lungul secolelor. Sîngeroasa istorie a dezvoltării, însoţită de componentele periculoase ale hranei pe care o primiţi, nu poate să nu dea culoare roşie emoţionalităţii voastre. Şi cum s-ar putea împăca ea cu raţiunea pură şi imparţială.

Alec observă cu uimire că aceste cuvinte îl iritaseră. Nu cumva, totuşi, omul-omidă avea dreptate? Sau, pur şi simplu, voia să obţină din partea lui o recunoaştere periculoasă?

— Îmi este greu să găsesc argumente convingătoare Los, spuse el. Din păcate, faptele vorbesc împotrivă. Problema ultimelor noastre epoci a constituit-o veştejirea sentimentelor şi nu înflorirea lor năvalnică. Dar, în ciuda tuturor presupunerilor dumneavoastră, trebuie să spun că societatea noastră mi se pare mai umanitară decît a dumneavoastră. Noi nu am distrus viaţa pe planeta noastră. La noi trăiesc în libertate mii de animale sălbatice şi domestice.

— Ca să aveţi posibilitatea de a le ucide? întrebă Los. Ca să nu uitaţi vechea şi frumoasa voastră ocupaţie?

— Nu, nu e chiar aşa!... Pe unele, într-adevăr le ucidem. Avem însă rezervaţii uriaşe în care este interzis cu desăvîrşire să calce picior de om.

— Cu toate acestea, ucideţi fluturii şi omizile...

— Iertaţi-mă, Los. Însă la noi ele nu sînt fiinţe raţionale. Ele sînt insecte, pur şi simplu. Şi trebuie să vă spun că noi nu am exterminat omizile, chiar dacă aduc pagube foarte serioase pădurilor noastre. Noi le ocrotim datorită frumuseţii fluturilor care bucură ochii copiilor noştri...

— Păcat că nu aţi adus cu voi măcar un exemplar, spuse gînditor Los. Ar fi reprezentat un mare interes pentru savanţii noştri...

— A doua oară nu o să mai omitem...

— V-aţi gîndit cumva să stabiliţi un contact permanent cu noi? („Fii foarte atent, Alec!”, îl avertiză insistent Dirac).

— Scopul călătoriei noastre este unul singur – cunoaşterea, spuse precaut Alec. Dar dacă veţi avea nevoie de noi nu vă vom refuza niciodată ajutorul...

— Mulţumesc, răspunse scurt Los. Asta este ceea ce doream să ştiu. Şi

acum sînt la dispoziţia dumneavoastră.

Alec îl privi atent.

— Mai întîi de toate am să vă adresez o rugăminte Los, spuse el. Îngăduiţi-mi să iau legătură cu nava noastră cosmică.

Privirea lui Los păru să se tulbure.

— La ce vă foloseşte această legătură? Din cîte ştiu, pe navă nu se mai află alţi oameni, nu-i aşa?

— Nu mă înţelegeţi, Los. Nu este vorba despre racheta cu care am aterizat, ci despre nava fotonică ce se roteşte acum în jurul lui Var. Avem stabilită cu ea o legătură zilnică şi tovarăşii noştri sînt desigur îngrijoraţi pentru noi...

Los îşi împlîntă în el privirea sa pătrunzătoare:

— Există cu adevărat o astfel de navă?

— Mă uimiţi, Los. Dacă nu aveţi încredere în mine, atunci întrebaţi-i pe savanţii dumneavoastră... Cu aparatul nostru se poate zbura între două planete cel mult...

— Nu cumva doriţi de fapt să luaţi legătură cu planeta dumneavoastră?

— Nu e totuna?

— Pentru noi nu e totuna..

— Nu vă înţeleg, Los... Vă temeţi oare de noi?

— Poate că avem unele motive, replica Los. Şi încă destul de serioase.

— Aş fi, într-adevăr, curios să le aud, spuse Alec

Los îşi clătină încet capul cenuşiu, acoperit de peri.

— Nu sînteţi sincer, Alec, spuse el cu amărăciune. Dumneavoastră nu puteţi să nu le cunoaşteţi... Mai întîi aţi ucis un fluture. De mii de ani fluturii nu şi-au mai pierdut viaţa din cauza unei morţi violente. Trebuie să vă spun că faptul acesta a zguduit, efectiv, întreaga noastră societate...

— Acum fiţi şi dumneavoastră sincer, Los... Dumneavoastră ştiţi foarte bine ca aceasta a fost o neînţelegere... Noi am crezut că fluturele este o simplă insectă. Chiar şi pentru locuitorii Varului distrugerea insectelor nu constituie o crimă. Voi aţi nimicit milioane de specii...

— Este foarte adevărat... însă şi uciderea fluturelui este un fapt. Locuitorii Varului sînt speriaţi şi alarmaţi.

— Dumneavoastră trebuie să le explicaţi neînţelegerea şi să îi calmaţi. Raţiunea lor sănătoasă şi lucidă va pricepe adevărul.

— Din păcate, nu este doar atît... Consiliul se teme că planeta voastră este epuizată sau ameninţată de distrugere şi că acum dumneavoastră căutaţi alta, cu condiţii climatice asemănătoare, pe care să o colonizaţi.

Consiliul se teme că ne veţi considera drept fiinţe inferioare şi, cu dreptul celui mai tare, ne veţi extermina pentru a oferi spaţiul unei civilizaţii superioare. În mod special, consiliul se teme de lăcomia voastră originară. Şi în cele din urmă, nu este lipsit de importanţă faptul că raţiunea voastră poate fi influenţată de nişte sentimente necunoscute nouă.

Alec se gîndi îndelung.

— Trebuie să vă spun că, în principiu, toate temerile voastre sînt întemeiate, spuse el în cele din urmă. Însă, în cazul nostru, ele sînt complet lipsite de obiect. Se înţelege, dumneavoastră nu cunoaşteţi lumea noastră, principiile locuitorilor săi, aşa încît, orice explicaţie a noastră o puteţi considera drept o minciună. Cu toate acestea, eu va spun că nu avem cîtuşi de puţin intenţia de a coloniza Varul, şi vă rog să mă credeţi...

— Dar dacă, totuşi, consiliul nu va crede? Nu uitaţi Alec, aici este vorba despre supravieţuirea noastră.

— Chiar şi aşa, acesta este lucrul cel mai avantajos pentru dumneavoastră, replică Alec. Dacă veţi încerca să ne reţineţi sau să ne ucideţi, tovărăşii noştri nu vor lăsa toate acestea fără urmări.

— Cum să înţeleg asta? întrebă Los reţinut.

— Este suficient ca nava noastră cosmica să întreprindă un zbor de joasă altitudine deasupra Varului ca să prefacă totul în cenuşă. Şi acestea nu sînt singurele sale posibilităţi.

— Să o iau ca pe o ameninţare? Sau, pur şi simplu, drept cel mai obişnuit şantaj?

— Nici una, nici alta, Los... Noi am venit aici ca fraţi. Pentru a nu vă aduce vreun prejudiciu am sterilizat şi cel mai mic lucruşor pe care l-am introdus în lumea voastră. Aţi verificat deja, probabil, alimentele şi lucrurile noastre şi ştiţi că acesta este adevărul. În afară de asta este neîndoielnic că o singură navă cosmică nu poate coloniza o planetă întreagă. Este în interesul vostru să scăpaţi de noi cu binele. În caz că nu mă credeţi, pregătiţi-vă de apărare. Nu putem reveni aici mai devreme de treizeci şi doi de ani lumină. Iar aceasta reprezintă pentru noi secole.

Alec tăcu. Tăcea şi Los, iar faţa sa cenuşie arăta apăsată şi sumbră.

— Vă mulţumesc pentru sinceritatea dumneavoastră, Alec! spuse el în cele din urma. Personal consider ca aveţi dreptate, însă hotărîrea nu poate fi luata decît de către Consiliu. Vă voi comunica mîine punctul lor de vedere.

Om şi robot păşeau peste puţin timp de-a lungul coridorului.

— Cred că, într-adevăr, bătrînul este de partea noastră, spuse Dirac

rupînd tăcerea.

— De ce? surîse abia observabil omul.

— Logica ta a fost impecabilă. Ca fiinţe inteligente o vor accepta, cu siguranţă.

— În plus, dacă ne gîndim bine, nu există nici măcar pericolul de a fi orbiţi de niscaiva sentimente...

8

Ecranul se lumină şi, în aceeaşi clipă, Alec văzu figura alarmată a lui Kazimir.

— Alec! exclamă el. Ce s-a întîmplat?

— Nimic deosebit, răspunse calm Alec. Ne-am aflat într-un mic pericol, dar acum totul a trecut...

— Cu fluturii?...

— Fluturii s-au transformat în omizi!... Vrei să-i vezi?

— Păi, dacă n-am de ales! rîse Kazimir.

Un timp Kazimir examină cu tăcută curiozitate imaginile de pe teleecran.

— Da, o arhitectură acceptabilă! spuse el. Uşi înalte!... Merg în picioare?

— Ai să înţelegi imediat... construcţiile, se înţelege, îşi au şi inconvenientele lor. Scările li se aseamănă cu nişte tobogane din lemn... A urca pînă la etajul al doilea este un adevărat act de curaj.

— Ăştia sînt ei! se înfioră Kazimir.

— De ce, nu-ţi plac? zîmbi Alec.

— Brr!... Dacă-i visezi noap-

Pictură de MARIUS GHERGU

tea...

— De aproape sînt mai simpatici, spuse Alec. Şi, în definitiv, nu există nici un pericol de a te invita la dans. Sînt completamente surdo-muţi.

— Chiar aşa?

Timp de cîteva minute Kazimir îi examină tăcut şi concentrat.

— Fapt este că sînt suportabili, spuse el în fine. Exploratorii de pe Alfageea au avut o baftă mult mai proastă decît tine... Ce ţi-au făcut, Alec?

— Am să-ţi povestesc mai tîrziu... Acum, însă, sîntem în relaţii foarte bune. Purtăm discuţii filozofice...

— Pe ce temă?

— Vechile şi plicticoasele teme, se înţelege.

— Alec, nu cumva îmi ascunzi ceva?... Unde este Dirac?

— Fii liniştit, este în perfectă stare de funcţionare! răspunse Alec. La început ne-au considerat ca pe un fel de prizonieri ai lor. Dar acum sîntem liberi. Cu condiţia de a le dovedi existenţa cosmonavei.

O expresie rea se ivi în privirea pilotului...

— Asta nu este o problemă.

— Nu, Kazimir, te rog, nu face prostii. Nu-ţi cer decît un singur lucru: diseară, la orele unsprezece, să lansezi o rachetă de semnalizare... alege-o pe cea mai puternică.

— Eşti sigur ca te afli în deplină siguranţa? întrebă Kazimir posomorît.

— Absolut sigur...

— Cît timp vei mai rămîne printre ei?

— Cred că încă vreo zece zile...

— Cu toate acestea, avertizează-i să fie foarte atenţi. Dacă vi se întîmplă ceva voi face să le explodeze planeta ca un balon de săpun.

— Nu ştiam că eşti aşa setos de sînge, rîse Alec. Spune-mi ceva şi despre tine.

— Ce pot să spun despre mine? ridică din umeri Kazimir. Mă plictisesc îngrozitor... Îmi vine să construiesc un al doilea Dirac, ca să am cu cine sporovăi.

— Nu e o idee rea. Numai să nu uiţi să-l ascunzi, cînd ne vom întoarce.

— De ce?

— Cum să-ţi spun, s-ar putea ca Dirac întîiul să fie neplăcut surprins de apariţia unui alter-ego...

Kazimir rîse.

— Ai rămas acelaşi, zise el. Nu uita să-l saluţi pe Dirac. Poate că printre omizile alea a devenit sensibil...

— La urma urmelor Bagrationov nu exclude şi o astfel de posibilitate.

— Hai, nu mă face să rîd!...

— Trebuie să plec, Kazimir... spuse Alec. Pe viitor vom ţine regulat legătura...

— Eşti invitat la banchet?

— Slavă domnului, măcar beleaua asta m-a ocolit! spuse Alec. În meniul lor n-ai să găseşti nimic altceva decît clorofilă. Şi, cîteodată, chiar şi asta sintetică!

— Categoric, nu te invidiez...

— La revedere, Kazimir...

Ecranul se stinse.

9

Alec şedea pe scaunul său moale, fără spătar, şi se gîndea cît de repede se adaptează conştiinţa umana la cele mai stranii situaţii.

Totul în jur i se părea firesc – pînă şi faţa miţoasa a lui Los îi apărea, în aceasta clipa, de-a dreptul omenească. Cu toate acestea nu-şi putu reţine zîmbetul, cînd preşedintele Varului se căţără cu o excepţională îndemînare pe peretele vertical, pînă la unul dintre cele mai înalte rafturi ale bibliotecii. Cînd coborî, Los ţinea în mînă o plăcuţă metalică uşoară, pe care era gravat un portret.

— Acesta este cel dintîi Los al lumii noastre, spuse el. I se spunea Los-filozoful.

Alec îl privi surprins

— Dirac mi-a spus ca nu aveţi o astfel de ştiinţă.

— Da, într-adevăr, acum nu mai avem, răspunse Los. A fost suprimată printr-un decret special al Consiliului cu trei secole în urmă...

Alec zîmbi.

— Cam greu s-ar putea numi aşa ceva libertatea gîndirii.

— Nu sesizez cu exactitate ce înţelegeţi prin cuvîntul „libertate”, Alec. Pentru noi, într-un înţeles mai general, aceasta înseamnă lipsa constrîngerii...

— Da, cam aşa ceva...

— La noi nu există constrîngere... La noi libertatea fiecărui individ

este garantata în limitele legilor şi tradiţiilor noastre.

— La noi este chiar ceva mai mult, zimbi din nou Alec. Noi, sub nici un motiv, nu-i împiedicăm pe oameni să gîndească ce doresc şi să expună aceasta într-o forma scrisă...

Los rămase pe gînduri.

— Nu ştiu dacă este un lucru înţelept, spuse el.

— Totuşi, pentru ce a trebuit să interziceţi filozofia?

— S-a dovedit a nu fi necesară, răspunse Los. Filozofia noastră căuta să descopere legile dezvoltării, ori aceste legi ni le-a dat ştiinţa. Noi am căzut de acord că, în ceea ce priveşte legea cea mai generală şi scopul cel mai general, ele nu pot fi altele decît acelea pe care ni le-a propus natura, dezvoltarea individului de la o stare inferioară la una superioară.

— Simplu ca „bună ziua”, mormăi Alec. Presupun că, totuşi, au existat şi alte păreri?

— Desigur, aprobă Los. Foarte puternică a fost şcoala moniştilor, care susţinea puncte de vedere apropiate de cele ale dumneavoastră. Ei considerau că natura umană trebuie să fie una şi indivizibilă şi că ştiinţele trebuie să aspire la asigurarea acestei unităţi. Unul dintre cei mai cunoscuţi filozofi ai noştri, „Albastru întunecatul” a fost şi el monist. Am să vi-l arăt imediat...

Los se căţără din nou pe rafturi şi, peste puţin timp, aduse o cărţulie subţire, tipărită pe un fel de hîrtie specială. Pe foaia de titlu se afla o fotografie care atrase atenţia lui Alec.

— Omul acesta nu a fost lipsit de sensibilitate, spuse el gînditor.

— Tot ce se poate, răspunse Los şovăitor. Mintea sa era deosebit de cutezătoare şi iscoditoare.

— Aţi vrea să ne citiţi ceva?

Parcă împotriva voinţei sale, Los deschise la prima pagina şi începu să citească rar:

„Către ce năzuieşti tu, creatură oarbă? Către ce mare tenebroasă curg rîurile dorinţelor tale? Tu nu ai ochi; ochii tăi sînt orbi în faţa splendorilor care te înconjoară. Tu nu ai auz ca să asculţi glasul adevărului. Albastra gheaţă a Polilor ţi-a îngheţat pe vecie inima. La ce îţi foloseşte inteligenţa ta rece, la ce îţi folosesc mîinile tale moarte, dacă tot ceea ce plămădeşti este tristeţe şi inconştienţă?”

Los se opri brusc.

— Dar asta nu este filozofie, spuse Alec. Aceasta este poezie.

— Nu, nu este poezie, răspunse nemulţumit Los. Nu sînt altceva decît simple gînduri, cutezătoare şi neîntemeiate... Numai fluturii sînt capabili să creeze poezie...

— Îmi puteţi da un exemplu de poezie?

Los îl privi mirat.

— Dar ea nu se scrie, spuse el, acesta este un lucru interzis.

— Interzis?... Dar de ce?

— Chiar nu pricepeţi?... poezia fluturilor este mai presus de noi şi de mintea noastră. Din moment ce nu avem simţuri, cu ajutorul cărora să o repetăm, nu am face altceva decît să o profanăm.

— Dar ce este, în fond, poezia?

— Poezia este frumuseţe, răspunse Los cu convingere.

— Şi natura este frumuseţe...

— Nu, aceasta este frumuseţea în relaţia lor cu natura, frumuseţea în relaţia lor cu iubirea... Nu ştiu cum să descriu mai exact aceasta, Alec. Poezia este expresia materializată a mişcării sufletelor lor. Ea nu reprezintă altceva decît cuantele emanaţiei lor spirituale, a fericirii lor necunoscute nouă.

Alec tăcea.

— Poezia lor e lipsită oare de gînduri? întrebă el într-un tîrziu.

— Se înţelege că nu...

— Şi de unde sînt ele luate?...

— Fluturii cugetă pe baza cunoştinţelor pe care le-au dobîndit în existenţa lor anterioara, răspunse Los. Numai că acum ele sînt gînduri scăldate în lumină, iar profunzimea lor este, fără îndoială, cu adevărat nemăsurată...

Dirac îşi privi neliniştit ceasornicul.

— E timpul să mergem, spuse el

Nu peste multă vreme urcaseră toţi trei pe acoperişul plat al rezidenţei. Oceanul era foarte aproape şi în portul iluminat se vedeau staţionate cîteva corăbii pîntecoase şi plate, aidoma unor broaşte ţestoase, din care macara-le-turn, fosforescente, descărcau un fel de masă gelatinoasă, greu de distins în întuneric. Mirosul de sare şi iod se simţea parcă şi mai pregnant în aceasta seară.

— Sînt alge marine, explică Los. Din ele extragem clorofila...

Alec păru să nu-l audă.

— Los, i se adresă el abrupt, vreţi să îmi daţi cartea lui „Albastru Întunecatul”?

— Nu Alec, nu este îngăduit să fie arătată....

— Nu este îngăduit să fie arătată pe Var... Însa pe îndepărtatul şi necunoscutul Pămînt...

— Chiar şi fără asta veţi duce enorm de multe cunoştinţe pe Pămînt.

— Eu vreau să îi duc gînduri, Los, spuse omul. Cunoştinţele se vor dovedi, poate, netrebuincioase. Nimeni dintre noi nu poate spune de pe acum, ce cunoştinţe le sînt necesare pămîntenilor... Dar gîndurile...

— Priviţi! îl întrerupse Dirac.

Îşi ridicară feţele spre cerul întunecat. Aproape de zenit se lumină un norişor, apoi crescu rapid de parca ar fi fost o meduză violet-transparentă. Peste cîteva minute doar, ea deveni complet străvezie, lăsînd să se vadă strălucirea palidă a stelelor. Alec privi pe ascuns spre Los – figura lui părea străluminată în această clipă de nişte gînduri neasemuit de frumoase.

— Frumos, nu-i aşa? întrebă în şoaptă Alec.

— Da, într-adevăr, răspunse Los

Omul surîse tăcut

10

Se aflau, toţi trei, pe malul Inului, în apropierea corpului argintiu al rachetei. În jurul lor cîmpia se albăstrise de fluturii care aterizaseră pe ea. Răsunaseră din nou acordurile muzicii – lacul se înfiorase de parcă ar fi fost însufleţit, pădurea de pe Var fremătase. Los auzise totul prin intermediul lui Dirac. Pe figura sa se putuse citi concentrare şi atenţie însă mimica sa nu exteriorizase nimic. Ca de obicei, fluturii se agitaseră fără reţinere – se înfioraseră asemenea lacului şi se bucuraseră aidoma pădurii. Doar faţa metalica a lui Dirac, îndreptată către rachetă, rămăsese nepăsătoare.

În cele din urmă, muzica se termină, fluturii îşi tremurară aripile lor delicate, văzduhul se umplu din nou cu sunete blînde şi rugătoare. Magnetofonul tăcu însă nesimţitor. Alec i-l dădu lui Dirac şi întrebă:

— V-a plăcut, Los?

— Am impresia că mă înţelegeţi, răspunse îngîndurat preşedintele Varului

— Şi pe bună dreptate, surîse omul. Am înţeles că, uneori, sînteţi cu adevărat trist, Los... Dar niciodată nefericit.

În privirea lui Los nu se clinti nimic.

— În schimb dumneavoastră nu sînteţi fericit, Alec, replică el. Aveţi şi

inimă, aveţi şi inteligenţă, ce vă mai trebuie?

— Eu mi-am pierdut semenii, Los!...

— Dar nu vă întoarceţi la ei, oare?...

— Nu ştiu, Los... Am impresia că mi se vor părea complet străini.

Los tăcu.

— Sînteţi asemenea lui Gri, spuse el. Asemenea lui Gri Întunecatul... V-am adus cartea lui.

Los rămase pe ţărm. Pe suprafaţa netedă a lacului racheta se puse încet în mişcare, mărindu-şi, treptat, viteza. Valuri mari porniră să-l bată peste picioare. Apoi veni şi clipa cînd nava îşi luă zborul. Ca o săgeată de argint ea se înfipse în albastrul dens al cerului. Peste cîteva clipe doar, deasupra lor se va deschide iar măreţul şi înspăimîntătorul pustiu de stele şi întuneric.

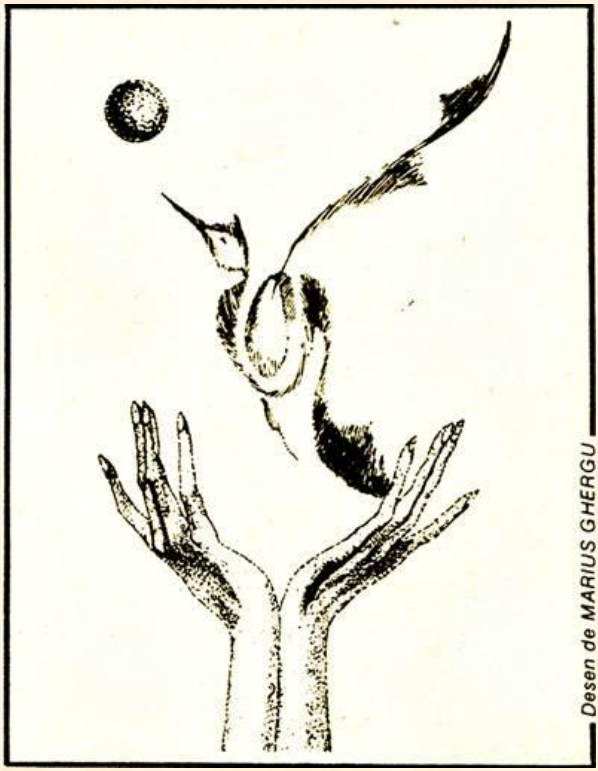

În româneşte de ION ILIE IOSIF